

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**PŘÍČINY A OMEZENÍ DAVOVÉHO NÁSILÍ PŘI
SPORTOVNÍCH AKCÍCH**

Autor práce: Vladimír Václavík, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: kombinovaná

Vedoucí práce: JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.

Katedra: Právních oborů a bezpečnostních studií

2024

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 1632/5b, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Vladimír Václavík, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Příčiny a omezení davového násilí při sportovních akcích

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Causes and Reductions of Crowd Violence associated with Sport Events

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

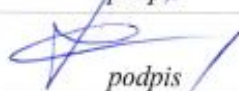
Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.

Datum zadání bakalářské práce: říjen 2023

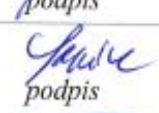

Cíl bakalářské práce:

1/ Hlavním cílem bakalářské práce je podrobná charakteristika trestné činnosti páchané v souvislosti s diváckým násilím.

2/ Vedlejším cílem bakalářské práce je identifikovat faktory přispívající ke vzniku páchaní trestné činnosti v souvislosti s konáním sportovních utkání a kritické zhodnocení současných opatření proti diváckému násilí v České republice.

Student: Vladimír Václavík, DiS.	30.10.2023 datum	 podpis
Vedoucí práce: JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.	30.10.2023 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	9.11.2023 datum	 podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	13.11.2023 datum	 podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	17.11.2023 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Jiřímu Hruškovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce. Rovněž děkuji své ženě a dětem za trpělivost, kterou se mnou měli během zpracování této práce.

ABSTRAKT

VÁCLAVÍK, V. *Příčiny a omezení davového násilí při sportovních akcích*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2024. 64 s. Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.

Klíčová slova: dav, divácké násilí, fotbaloví chuligáni, prevence, trestný čin

Trestná činnost páchaná v souvislosti s diváckým násilím na fotbalových stadionech je negativní jev, se kterým je možné se v nějaké z podob setkat téměř na každém fotbalovém stadionu, a to jak v České republice, tak i v ostatních zemích světa. Divácké násilí proto představuje velmi aktuální téma. Ve své práci se bude její autor zabírat teoretickým popisem diváckého násilí a jeho historií, charakteristikou „problémových fanoušků“, možnou právní kvalifikací skutku, jež v daném případě přichází v úvahu a také konkrétními opatřeními postihující (zamezující) tento (tomuto) druh(u) trestné činnosti. Pro dosažení cíle práce bude použito metody obsahové analýzy literárních zdrojů, analýzy statistických dat, dedukce, komparace a další.

V praktické části práce bude vzájemně porovnána česká trestněprávní úprava vztahující se k diváckému násilí s odpovídající právní úpravou v jiných státech Evropy, a to včetně opatření, která jsou za účelem restrikce diváckého násilí používána.

ABSTRACT

VÁCLAVÍK, V. *Causes and Reductions of Crowd Violence associated with Sport Events*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2024. 64 pgs.
Supervisor: JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.

Key words: Crowd, Spectator Violence, Football Hooligans, Prevention, Criminal Offence

Criminal activity committed in connection with spectator violence at football stadiums is a negative phenomenon that can be encountered in some form at almost every football stadium, both in the Czech Republic and in other countries around the world. Spectator violence is therefore a very topical issue. In his work, the author will deal with the theoretical description of spectator violence and its history, the characteristics of "problem fans", the possible legal qualification of the offence that comes into consideration in this case and also specific measures to punish (prevent) this type(s) of crime. To achieve the aim of the thesis, methods of content analysis of literary sources, analysis of statistical data, deduction, comparison and others will be used.

In the practical part of the thesis, the Czech criminal legislation related to spectator violence will be compared with the corresponding legislation in other European countries, including the measures used to restrict spectator violence.

Obsah

Úvod.....	10
1 Cíl a metodika bakalářské práce	12
2 Charakteristika diváckého násilí a jeho historie.....	13
2.1 Historie diváckého násilí v České republice	14
2.2 Historie diváckého násilí ve Velké Británii	16
3 Příčiny vzniku diváckého násilí	18
3.1 Rivalita mezi fanoušky jednotlivých týmů.....	18
3.2 Konzumace alkoholu	19
3.3 Přítomnost bezpečnostních složek.....	19
3.4 Vliv médií.....	20
3.5 Příslušnost k chuligánským skupinám	21
4 Složení fotbalového publika.....	22
4.1 Fotbaloví diváci	23
4.1.1 Nezaujatí diváci.....	23
4.1.2 Pasivní fanoušci	23
4.2 Návštěvníci sektorů pro vlajkonoše.....	24
4.2.1 Ultras	24
4.2.2 Hooligans (Rowdies).....	25
4.2.1 Hooltras	26
5 Trestné činy páchané při diváckém násilí	27
5.1 Násilné trestné činy	27
5.1.1 Ublížení na zdraví	28
5.1.2 Rvačka.....	28
5.1.3 Loupež.....	29
5.1.4 Násilí proti úřední osobě	30
5.1.5 Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci	31

5.1.6	Výtržnictví.....	31
5.2	Trestné činy proti majetku.....	33
5.2.1	Poškození cizí věci.....	33
5.2.2	Krádež.....	34
5.3	Rasově a etnicky nenávistné trestné činy.....	35
5.3.1	Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob.....	35
5.3.2	Projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka.....	36
5.4	Trestné činy obecně nebezpečné a proti orgánu veřejné moci.....	37
5.4.1	Obecné ohrožení.....	37
5.4.2	Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání.....	38
6	Mezinárodní opatření proti diváckému násilí.....	39
6.1	Evropské přístupy k eliminaci diváckého násilí.....	39
6.1.1	Přístup Rady Evropy k řešení diváckého násilí.....	40
6.1.2	Přístup Evropské unie k řešení diváckého násilí.....	40
6.1.3	Přístup UEFA a FIFA k řešení diváckého násilí.....	41
6.2	Přístupy k eliminaci diváckého násilí ve vybraných zemích.....	42
6.2.1	Anglie.....	43
6.2.2	Německo.....	45
6.2.3	Polsko.....	46
6.2.4	Slovensko.....	48
6.2.5	Česká republika.....	50
6.3	Možná řešení k eliminaci diváckého násilí v České republice.....	53
6.3.1	Legislativa.....	53
6.3.2	Vstupní kontroly na stadiony a práce pořadatelské služby.....	54
6.3.3	Adresný ticketing a karta fanouška.....	55
6.3.4	Kamerový systém.....	56
6.3.5	Sociální prevence a vliv médií.....	57
	Závěr.....	58

Seznam použitých zdrojů	60
Seznam zkratek	64

Úvod

Davové násilí při sportovních akcích je komplexní fenomén spojený s emocemi, loajalitou k týmu a kolektivním chováním. Charakterizuje se masovým shromážděním jednotlivců identifikujících se s určitým týmem nebo sportovním hnutím, kteří mohou v určitých situacích přejít k násilným činům.

Násilné incidenty diváků při sportovních událostech mohou mít různé formy, včetně fyzických střetů, vandalismu nebo ponižování soupeřících fanoušků či hráčů. Mohou se projevovat i vůči bezpečnostním složkám, které zajišťují klidný průběh sportovních akcí.

Vybrat si danou problematiku jako téma bakalářské práce bylo ovlivněno řadou faktorů a motivací. Za hlavní faktor autor práce považuje skutečnost, že byl třináct let členem pořádkové jednotky Krajského ředitelství policie Olomouckého kraje, kdy za tu dobu se s davovým násilím při sportovních akcích setkal nespočetněkrát, a jedná se stále o aktuální téma.

Autor práce byl toho mínění, že o příčinách a následcích chování „problémových fanoušků“ má dostatek relevantních znalostí, ale až při podrobném studování řady publikací a dostupných materiálů dospěl k názoru, že v této oblasti má stále rezervy. Z tohoto důvodu se rozhodl si rozšířit své obzory, zejména pokud jde o prevenci páchání diváckého násilí, ale i represivní opatření, kterými lze tento protispolečenský jev výrazně eliminovat.

Řešení diváckého násilí vyžaduje kombinaci preventivních opatření, systematického vzdělávání, regulace a bezpečnostních strategií podle konkrétních podmínek a specifik daného místa nebo události. Je důležité si uvědomit, že žádná strategie nemusí být univerzálně účinná, a proto je nezbytné zkombinovat několik opatření k dosažení snížení diváckého násilí.

V bakalářské práci autor proto podrobně analyzoval, která konkrétní opatření by mohla páchání diváckého násilí zamezit nebo jej alespoň minimalizovat. K tomu byla použita výzkumná metoda komparace, přičemž za účelem dosažení cíle bakalářské práce byly způsoby řešení diváckého násilí v České republice porovnány se způsoby řešení dané problematiky ve vybraných evropských zemích.

Druhá kapitola je věnována charakteristice pojmů „divácké násilí“ a „dav“, včetně jejich nebezpečnosti. Současně byl v této kapitole poskytnut krátký exkurz do historie vzniku fotbalového chuligánství v České republice a také ve Velké Británii.

Třetí kapitola pojednává o příčinách vzniku diváckého násilí a o psychologických aspektech, které mohou ovlivnit chování návštěvníků sportovních utkání k tomu, aby se diváckého násilí dopustili.

Ve čtvrté kapitole jsou charakterizovány různé typy fanoušků a diváků, z nichž se fotbalové publikum skládá. Tito jednotliví fanoušci byli dále hodnoceni z pohledu jejich nebezpečnosti v souvislosti s případným vznikem diváckého násilí.

Pátá kapitola obsahuje přehled v úvahu přicházejících trestných činů, kterých se mohou diváci dopustit během konání fotbalových zápasů. U jednotlivých trestných činů byly vyloženy stěžejní zákonné znaky a uvedena výše trestů, které lze pachatelům za taková jednání uložit.

V závěrečné šesté kapitole se autor věnuje přístupům jednotlivých subjektů při řešení problematiky diváckého násilí, načež bylo vyhodnoceno, zda lze současná opatření považovat za dostatečná, a pokud ne, byl navržen způsob pro jejich zefektivnění.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

V bakalářské práci se autor soustředil na problematiku negativních jevů, které jsou spjaty s diváctvím na fotbalových stadionech. Tyto negativní jevy jsou označovány jako divácké násilí nebo fotbalové chuligánství.

Bakalářská práce přináší komplexní přehled o diváckém násilí z pohledu bezpečnosti a ochrany společnosti. Za tímto účelem jsou zde hodnoceny bezpečnostní hrozby a rizika ve vztahu k diváckému násilí na stadionu i mimo něj. Zároveň předkládaný text poskytuje přehled o současných opatřeních využitelných k redukci fotbalového chuligánství a jsou zde navrhována vhodná řešení, jak tento společenský problém usměrnit.

Hlavním cílem bakalářské práce je podrobná charakteristika trestné činnosti páchané v souvislosti s diváckým násilím.

Vedlejším cílem je identifikovat faktory přispívající ke vzniku páchaní trestné činnosti v souvislosti s konáním sportovních utkání a kritické zhodnocení současných opatření proti diváckému násilí v České republice.

Ke zpracování teoretické části bakalářské práce byly využity následující vědecké metody. V její teoretické části plní hlavní roli metoda literární rešerše, která umožnila získat základní přehled o problematice, o níž bakalářská práce pojednává. Za použití této metody byl vymezen pojem diváckého násilí a proveden stručný exkurz do jeho historie.

Základní metodou pro dosažení stanovených cílů práce byla uplatněna metoda teoretické analýzy doplněná o další logické metody, komparační metoda a interdisciplinární přístup.

2 Charakteristika diváckého násilí a jeho historie

Termín "divácké násilí" nemá ustálenou definici, ale obecně se používá k popisu situací, kdy diváci na sportovních událostech projevují agresivní nebo násilné chování. Toto chování může zahrnovat fyzické útoky, poškozování majetku, výtržnosti nebo jiné formy destruktivního jednání.

Dne 19. srpna 1985 byla ve Štrasburku přijata Evropská úmluva o diváckém násilí a neslušném chování při fotbalových zápasech, která popisuje divácké násilí jako jednání osob v souvislosti se sportovní akcí, která může způsobit nebo působí fyzickou újmu osobám, škodu na majetku nebo narušuje veřejný pořádek.¹

Divácké násilí může vzniknout z různých důvodů, včetně rivalit mezi fanoušky, emocí spojených s výsledkem události, konzumace alkoholu nebo jiných návykových látek. Tento druh chování je často vnímán jako nebezpečný, neboť může ohrozit bezpečnost ostatních diváků, ale i samotných sportovců. Jedná se často o plánované a opakované jednání osob na stadionu i mimo něj. V poslední době se divácké násilí stalo součástí fotbalových utkání. Objevuje nejen ve formě rvaček, vandalismu a jiného výtržnictví, ale lze se při něm setkat i s projevy rasismu, antisemitismu, xenofobie nebo nacionálního šovinismu. Nejčastěji tento druh chování bývá pojmenován jako fotbalové chuligánství.²

Jedním z faktorů, které mají vliv na divácké násilí při sportovních akcích, je davové chování, neboť chování jednotlivce ve chvíli, kdy je sám, je zcela odlišné od chování v davu. Dav totiž vytváří v jedinci pocit anonymity a posouvá tak hranice jeho chování. Samotný dav má spoustu definicí. Lze jej chápat jako přechodné shromáždění většího počtu lidí na určitém místě. Lidé jsou v bezprostředním kontaktu a reagují na stejné podněty shodným nebo obdobným způsobem. V davu se uplatňují primitivní, ale výjimečně silné pudy a emoce, přičemž emocionální způsob jednání není koordinován rozumem.³

¹ ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA. *Zpráva o situaci v oblasti diváckého násilí, dopadu koncepce v praxi a návrzích dalších opatření*. [online]. MVČR, 2010. s. 2 [cit. 10. 1. 2024]. Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-situaci-v-oblasti-divackeho-nasili-pdf.aspx.

² Fotbalové chuligánství se v 70. letech 20. století označovalo také výrazem „Britská nemoc“, neboť tento jev má své kořeny na britských ostrovech a postupně se rozšířil do celého světa.

³ HLADÍK, J. *Společenské vědy v kostce: pro střední školy*. Praha: Fragment, 2004. s. 25. ISBN 80-7200-966-4.

2.1 Historie diváckého násilí v České republice

Vývoj fotbalového chuligánství v České republice lze popsat do dvou etap. První z nich je tzv. „pre-chuligánská etapa“, která v podstatě vznikla s počátky fotbalu u nás na přelomu 19. a 20. století, a trvala až do poloviny 90. let 20. století. V této etapě docházelo k násilným střetům, výtržnostem a vandalismu převážně ze strany jednotlivců než organizovaných fanouškovských táborů.⁴ Až počátkem 80. let 20. století se před zápasy začaly poprvé objevovat průvody vlajkonošů, kteří měli snahu také organizovat první společné výjezdy do měst, v nichž měl hrát jejich oblíbený fotbalový klub.

Konec pre-chuligánské etapy zahrnuje několik incidentů a událostí spojených s davovým násilím při sportovních akcích. Nejznámější je ten z června roku 1985, kdy fanoušci fotbalové klubu Sparta Praha cestovali vlakem k utkání do Bánské Bystrice. Během této deset hodin trvající cesty alkoholem posilněná část fanoušků začala demolovat vybavení vagónů a svým chováním i ohrožovat ostatní cestující. Tato událost se následně stala předlohou pro scénář filmu *Proč?*, který režíroval Karel Smyczek.

V souvislosti s přesunem fanoušků na fotbalové utkání vlakem došlo k obdobným výtržnostem rovněž v roce 1988, během kterých fanoušci Baníku Ostrava fyzicky napadli průvodčího a také příslušníka železničního oddílu. V témže roce v Plzni zemřela jedna osoba během potyčky mezi příznivci Plzně a Sparty. Tehdy asi dvouseťhlavý dav plzeňských příznivců zahnal stejně početný dav spartánských fandů k podchodům na vlakovém nádraží, následkem čehož jeden z příznivců Sparty neúmyslně strčil do ženy důchodového věku, která upadla ze schodů a na následky svých zranění zemřela.⁵

Po rozpadu Československa a vzniku samostatné České republiky se fotbalové zápasy staly místem nárůstu diváckého násilí. Fanouškovské skupiny začaly být na tribunách stále více aktivnější a agresivnější. Navštěvovali je i členové hnutí Skinheads, kteří skandovali rasistická hesla nebo hajlovali. Fandění a povzbuzování svého týmu se stávalo intenzivnější. Chorály fandů byly doprovázeny používáním pyrotechniky nebo rozvinutím klubových vlajek a různých transparentů. Fandění se tak stávalo akusticky i vizuálně působivější.⁶ V druhé polovině 90. let 20. století se vytvářely organizované

⁴ MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M. *Fotbaloví chuligáni: Evropská dimenze subkultury*. Brno: Barrister & Principal, 2004. s. 86. ISBN 80-903333-0-3.

⁵ SUPPORTERS. *Britská nemoc – Československo před rokem 1989* [online]. 2012 [cit. 10. 1. 2024]. Dostupné z: <https://www.supporters.cz/clanek/britska-nemoc-ceskoslovensko-pred-rokem-1989/3860.html>.

⁶ SMOLÍK, J. *Fotbalové chuligánství: "Historie, teorie a politizace fenoménu"*. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý – vydavatelství a nakladatelství, 2008. s. 18. ISBN 978-80-903556-3-7.

chuligánské gangy, čímž odstartovala druhá etapa moderního fotbalového chuligánství. Tato etapa se vyznačuje organizováním rvaček mimo stadion. Jednotlivé chuligánské gangy měly vlastní názvy, symboliku v podobě vlajek a samolepek, vytvářely si vlastní webové stránky nebo tiskly propagační letáky.⁷

Během moderní éry fotbalového chuligánství byla zaznamenána celá řada událostí spojených s násilím při sportovních akcích. Ne všechny chuligánské akce byly zaměřeny pouze na příznivce soupeře. Bylo možné se setkat i s napadením hráčů vlastního klubu nebo jeho funkcionářů. Například v březnu 2002, kdy se fotbalisté a realizační tým Sparty Praha vracel autobusem po prohraném zápase z Jablonce nad Nisou, tak osm automobilů s vlastními fanoušky autobus zablokovalo a poté tito fanoušci na autobus házeli kameny, což mělo za následek rozbití čelního skla autobusu. Během tohoto incidentu nechyběly ani výhrůžky a nadávky směřující k hráčům, kterým fanoušci vyčítali špatný výkon na hřišti.

V roce 2003 se v moderním fotbale stala doposud nevídaná věc, kdy během zápasu mezi týmy Bohemians Praha a Sparta Praha podnapilý příznivec Bohemians přešel plot oddělující tribunu a hrací plochu, na kterou poté vnikl a několika údery pěstí inzultoval pomezního rozhodčího. Tento příznivec nesouhlasil s tím, že rozhodčí neodmával postavení mimo hru útočícímu hráči Sparty, který poté vsítil branku. Utkání bylo následně předčasně ukončeno a klubu Bohemians Praha byla uložena sankce ve výši půl milionu korun a uzavření stadionu na nejbližší tři soutěžní utkání.⁸

Objektem zájmu fotbalových chuligánů je stále častěji i majetek. Bezdůvodné ničení všeho, převážně vybavení stadionů soupeře, se stává běžnou praxí. Lze uvést událost z roku 2004, kdy příznivci brněnského klubu během cesty na stadion Baníku Ostrava zcela zničili dva autobusy a následně na stadionu demolovali sociální zařízení a vytrhávali sedačky. Všechny uvedené incidenty vedly k odsouzení ze strany veřejnosti, médií i fotbalových autorit. Následně byly zavedeny přísnější bezpečnostní opatření na stadionech včetně posílení spolupráce mezi kluby, policií a pořadatelskou službou.⁹

⁷ MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M. *Fotbaloví chuligáni: Evropská dimenze subkultury*. Brno: Barrister & Principal, 2004. s. 61-62. ISBN 80-903333-0-3.

⁸ SUPPORTERS. *Svatební den fanouška Ritchie s inzultací rozhodčího a kontumací - Promiňte mi to, já byl vožralej jako kráva...* [online]. 2022 [cit. 12. 1. 2024]. Dostupné z: <https://www.supporters.cz/clanek/zpet-v-case-svatebni-den-s-inzultaci-a-kontumaci/9413.html>.

⁹ Např. prodej lístků na jméno tzv. adresný ticketing (kupující tak není v anonymitě); zajištění dostatečných kamerových systémů; dostatečné zajištění technického a stavebního zázemí na stadionech; zlepšení úrovně pořadatelské služby a její školení.

2.2 Historie diváckého násilí ve Velké Británii

První fotbalová asociace, která také vytvořila podobu pravidel, vznikla v roce 1863 ve Velké Británii. Větší incident spojený s diváckým násilím se na ostrovech datuje k roku 1885, kdy po zápase mezi Preston North Endem a Aston Villou diváci na oba týmy házeli kameny a útočili tyčemi.¹⁰ Obdobné chování diváků pokračovalo i začátkem 20. století. Důvodem tohoto násilí byla převážně špatná rozhodnutí rozhodčích nebo slabé výkony hráčů. Svoji roli hrála davová atmosféra, z čehož pramenily davové reakce. Tyto události se odlišují od těch, které následovaly ve Velké Británii po 2. světové válce.

V poválečné době, zejména počátkem 50. let 20. století, se ve Velké Británii začaly vyskytovat první náznaky moderního diváckého násilí v podobě vytváření chuligánských skupin, které však ještě nebyly nijak organizované ani hierarchicky strukturované. Tyto skupiny prováděly mnoho vniknutí na hrací plochu a byly také zapleteny do neplánovaně vzniklých rvaček s fanoušky soupeře.

Až v 60. letech 20. století přibývalo předem promyšlených akcí, které končily střety mezi jednotlivými skupinami fanoušků. Vytvářely se první organizované chuligánské skupiny, které si utvořily vlastní identitu a postupně vytvářely tzv. chuligánskou scénu.¹¹ Tyto skupiny měly vlastní označení, symboly a pokřiky. Jejich snaha na fotbalových stadionech spočívala v dobytí soupeřova sektoru a odcizení co nejvíce předmětů, které druhá skupina používala k povzbuzování svého týmu. K těmto chuligánským skupinám se přidávali také členové hnutí Skinheads, jejichž životním stylem byly střety s jinými skupinami během fotbalových zápasů.

V následujícím desetiletí fotbalové kluby začaly zvyšovat bezpečnostní opatření na stadionech v podobě přítomnosti pořadatelské služby a instalování bezpečnostních kamer, jelikož docházelo k větší organizovanosti problémových skupin fanoušků. Tato bezpečnostní opatření vedla k tomu, že střety mezi chuligánskými skupinami se přesunuly z fotbalových stadionů do ulic.

Etapa moderního chuligánství ve Velké Británii vyvrcholila v 80. letech 20. století, kdy Velká Británie byla nechvalně proslulá svým fotbalovým chuligánstvím.¹²

¹⁰ SLEPIČKA, P., PEKÁREK, J. *Sportovní diváctví: rozbor negativních jevů na stadionech: prevence proti diváckým výstřelkům*. Praha: Olympia, 1990. s. 26. ISBN 80-7033-012-0.

¹¹ MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SÚCHÁNEK, M., *Fotbaloví chuligáni: Evropská dimenze subkultury*. Brno: Barrister & Principal, 2004. s. 37. ISBN 80-903333-0-3.

¹² BANNON, J. *Fotbalová mise: Tajný mezi chuligány*. Šamorín: Zelený Kocúr, 2014. s. 5. ISBN 978-80-971534-5-8.

V té době došlo ke dvěma událostem, které skončily tragicky. První z nich se stala v roce 1985 na Heyselově stadionu v Bruselu, kde se mezi anglickým týmem FC Liverpool a italským týmem Juventus Turín konalo finále PMEZ.¹³ Asi hodinu před začátkem samotného utkání angličtí fanoušci vyprovokovali střet s fanoušky italského celku. Během panického úprku fanoušků Juventus z tribuny došlo k prolomení ochranné betonové zdi, která se následně zřítila. Angličtí chuligáni poté začali útočit na fanoušky, kterým se utéct nepodařilo. V souvislosti s tímto střetem bylo zraněno několik stovek lidí a 42 z nich za tento střet zaplatilo svým životem.¹⁴

Druhá tragédie se stala na stadionu Hillsborough v anglickém Sheffieldu. Při tehdejší pohárovém utkání mezi Liverpoolem FC a Nottinghamem Forest byl na tribuny vpuštěn nadměrný počet diváků, což vedlo k tlačenci, která měla za následek smrt 96 lidí a více než sedm stovek zraněných.¹⁵ Angličtí chuligáni se na mezinárodní scéně negativně projevovali i v 90. letech 20. století. V roce 1995 byl kvůli přetrvávajícím výtržnostem přerušen a následně předčasně ukončen přátelský zápas mezi Anglií a Irskem, neboť angličtí chuligáni vytrhávali sedačky a házeli je po irských fanoušcích.

Když se v roce 1996 v Anglii konalo Mistrovství Evropy ve fotbale, tak se očekávalo, že zápasy budou plné výtržností, které se přesunou i mimo fotbalové stadiony. Díky zvýšeným bezpečnostním opatřením však k žádným větším konfliktům nedocházelo. Anglii se postupem času podařilo projevy diváckého násilí na stadionech téměř eliminovat. K násilnostem mezi fanoušky jednotlivých anglických fotbalových týmů sice dochází i v dnešní době, ale v mnohem menší míře, než tomu bylo v 80. a 90. letech 20. století. Skupiny fanoušků jsou také méně početné, zato jsou ale organizovanější. Ke střetům mezi nimi dochází již výhradně mimo fotbalové ochozy, stejně jako mimo dosah kamer a policistů, proto se o nich veřejnost mnohdy ani nedozví.

¹³ Zkratka pro Pohár mistrů evropských zemí, jehož dnešní podobou je Liga mistrů.

¹⁴ SMOLÍK, J. *Fotbalové chuligánství: "Historie, teorie a politizace fenoménu"*. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý – vydavatelství a nakladatelství, 2008. s. 27. ISBN 978-80-903556-3-7.

¹⁵ CNN. *Hillsborough Stadium Disaster Fast Facts* [online]. 2019 [cit. 27. 1. 2024]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2016/04/25/world/hillsborough-disaster-fast-facts/index.html>.

3 Příčiny vzniku diváckého násilí

Narůstající agrese při sportovních akcích vedla k tomu, že se divácké násilí postupem času stalo předmětem zájmu společenských věd. Odvíjí se totiž od emocí, které jsou vyvolány vnějším podnětem a následně jejich vnitřním prožitkem. Emoce, které se dají rozdělit na afekty, nálady a vášně, jsou u každého jedince individuální záležitostí, protože každý na určitý podnět může reagovat jinak. Podle psychologů nelze emoce ovlivnit vůlí ani rozumem, spouštějí se samovolně.

Na emocionální prožitky sportovního diváka působí atmosféra utkání a další s ním spojené okolnosti, které se mohou promítnout do jeho emocionálního prožívání. Mohou tak u diváků vzniknout prudké reakce na určitý podnět v podobě výbuchu hněvu a agrese, kdy během tohoto jejich afektu hrozí, že se uchýlí k diváckému násilí. Divák, který má citový vztah se svým oblíbeným sportovním klubem, má odlišné emoční prožitky při stejném zápase než divák, který nikomu nefandí a je mu jedno, jak utkání dopadne.¹⁶

Dalším psychologickým aspektem, který ovlivní pravděpodobné chování sportovního diváka, je jeho nálada. Pokud je delší dobu špatná, je zřejmé, že u takového diváka může vyhrocené utkání vyvolat agresivní jednání nebo reakce.

Typickou příčinou diváckého násilí je také jev hromadného chování. Ve společnosti více lidí se jedinec začne chovat tak, jak by se běžně nechoval. Tomu přispívá i jeho pocit, že v davu je více anonymní. Rovněž panující nálada v davu může ovlivnit náladu jedince, který pod vlivem davu jedná jinak než za běžných okolností. Kromě těchto psychologických příčin diváckého násilí existují i sociologické, kterým se autor věnuje v níže uvedených podkapitolách.

3.1 Rivalita mezi fanoušky jednotlivých týmů

Rivalita mezi fanoušky je jednou z hlavních sociologických příčin diváckého násilí, která může vycházet i z dlouhodobých historických rivalit mezi samotnými kluby. Často vzniká mezi fanoušky týmů, které pocházejí z blízkých oblastí nebo měst. Geografická blízkost může zvýšit rivalitu kvůli územním hrdostem a soutěžení o podporu fanoušků. V české nejvyšší lize je největší geografická rivalita fanoušků mezi pražskými

¹⁶ SLEPIČKA, P. *Divácká reflexe sportu*. Praha: Karolinum, 2010. s. 18. ISBN 978-80-246-1838-8.

fotbalovými kluby Sparta a Slavia. Obdobná rivalita panuje také mezi fanoušky Baníku Ostrava a Opavy, jejichž fotbalový klub však v současné době hraje o soutěž níže.

V některých případech rivalita mezi fanoušky vychází také z etnických, náboženských nebo kulturních rozdílů mezi skupinami, které mohou být zvýrazněny v kontextu sportovní soutěže.¹⁷ Rivalita mezi fotbalovými fanoušky může být motivem pro vášnivou podporu svého týmu, ale pokud není správně řízena, vede k nepřátelství a násilí.

3.2 Konzumace alkoholu

Jako jednu z příčin, která přispívá ke vzniku diváckého násilí během sportovních utkání, nelze opomenout konzumaci alkoholu. V Anglii, která je považována za kolébku fotbalu, ale také diváckého násilí, patřil zákaz konzumace alkoholických nápojů na stadionech mezi první opatření proti fotbalovému násilí. Hlavní důvod k tomuto zásadnímu kroku byla skutečnost, že většina zadržených fotbalových násilníků byla pod vlivem alkoholu, jehož konzumace zvyšuje agresivitu.

To pochopitelně neznamená, že konzumace alkoholu na fotbalových stadionech je hlavním faktorem ke vzniku diváckého násilí, ale daný zákaz lze považovat za účinný, neboť vedl ke snížení počtu násilných incidentů během fotbalových zápasů, aniž by se snížila jejich návštěvnost. Spousty návštěvníků českých fotbalových soutěží si sledování utkání bez piva a klobásy nedovede představit. Proto lze předpokládat, že zavedení stejného zákazu jako v Anglii, by se na celkové návštěvnosti určitě promítlo a návštěvníků fotbalových stadionů by výrazně ubylo.

3.3 Přítomnost bezpečnostních složek

Přestože smyslem přítomnosti pořadatelské služby na fotbalových stadionech, stejně tak přítomnosti policie v jeho blízkosti, je diváckému násilí zabránit, může být v některých případech efekt zcela opačný. Mezi činnosti policie totiž patří mimo jiné organizování příchodu fanoušků na stadion, a v případě pořadatelské služby také prohlídka fanoušků, zda u sebe nemají zbraně nebo pyrotechniku, což někteří fanoušci odmítají strpět. Může tak docházet ke slovním přestřelkám mezi fanoušky a členy pořadatelské služby, případně příslušníky policie. Pokud bezpečnostní složky náhle

¹⁷ Náboženská rivalita mezi fanoušky panuje ve skotském Glasgow, kde příznivci tamního fotbalového klubu Celtic jsou katolíci a fanoušci konkurenčního klubu Rangers protestanti.

vyhrocenou situaci nedokáží adekvátním způsobem zklidnit, hrozí, že svým nevhodným chováním mohou vyvolat v návštěvnicích stadionu agresivitu. Rovněž nedostatečný počet členů pořadatelské služby a příslušníků policie, může u některých agresorů vyvolat pocit nadvlády. Naopak velký počet těchto složek při sportovních akcích diváky dráždí, vedou k ironickým poznámkám, které mohou eskalovat a přerůst v potyčky.

Od roku 2010 přešla odpovědnost za zajištění pořádku na sportovních stadionech z Policie ČR na jejich vlastníky či provozovatele. Až v případě, že vlastník či provozovatel stadionu není schopen sám zajistit bezpečnost při sportovním utkání, přičemž trvá závažné ohrožení osob nebo majetku, je povinen zápas přerušit a požádat o pomoc Policii ČR.

Přenesením odpovědnosti na vlastníka či provozovatele sportovního stadionu tak došlo k uvolnění napětí mezi bezproblémovými diváky, protože přítomnost speciálních pořádkových jednotek policie u nich vyvolávala strach, naopak mezi chuligány docházelo ještě k většímu vyhrocení situace.¹⁸ Z pohledu autora práce však přítomnost Policie ČR na stadionech většinou vzbuzovala respekt a fotbaloví chuligáni se nedopouštěli nepokojů v takové míře.

3.4 Vliv médií

V posledních desetiletích popularita fotbalu roste, což vedlo k tomu, že se fotbalové zápasy stále častěji dostávají na televizní obrazovky. Výrazně se tak zvýšil počet sledujících, a to i přesto, že fotbalové zápasy jsou v dnešní době záležitostí převážně placených televizních stanic. Vysílání zápasů umožňuje divákům mimo stadion vidět případné divácké násilí v podobě fyzických střetů, demolování stadionu a házení předmětů nebo pyrotechniky na hrací plochu. S tímto jevem související reportáže však hromadné sdělovací prostředky záměrně zveličují. Divácké násilí totiž často prezentují jako nějakou senzaci za účelem zvýšení vlastní sledovanosti.

Takové reportáže v mnoha případech vedou k tomu, že diváci fotbalových utkání výtržnosti chuligánů na stadionech považují za běžné a očekávané. Diváky, kteří takové situace nevyhledávají, to může od dalších případných návštěv fotbalových stadionů odradit. Naopak následné, a často opakující se reportáže, nahrávají samotným

¹⁸ COUFALOVÁ, B., PINKAVA, J., POCHYLÁ, V. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014. s. 124. ISBN 978-80-87576-88-5.

chuligánům, kteří páchají výtržnosti pouze proto, aby sebe nebo svou chuligánskou skupinu zviditelnili.

3.5 Příslušnost k chuligánským skupinám

Příslušnost jedince k chuligánské skupině je dalším významným faktorem, který přispívá k diváckému násilí, protože chuligánské skupiny konfliktní situace přímo vyhledávají. Přítomnost těchto skupin na fotbalových stadionech je vždy obrovskou hrozbou jak pro pořadatele a členy bezpečnostních agentur, tak i pro policii, která na veřejný pořádek dohlíží mimo stadiony. Činnost a chování těchto skupin jsou podrobně popsány v následující kapitole.

4 Složení fotbalového publika

Nejvyšší česká fotbalová soutěž, v níž se návštěvnost na stadionech pohybuje v řádu tisíců, se nazývá FORTUNA LIGA. Byla založena v roce 1993 po rozdělení Československa a od té doby prošla několika změnami v názvu z důvodu sponzorských dohod. Současný název se používá od sezóny 2018/2019.¹⁹ Zápasů nižších tuzemských fotbalových soutěží, na rozdíl od některých sousedních zemí, tolik návštěvníků nepřitahují. Výjimkou bývají utkání tradičních českých klubů se silným diváckým zájmem, které přechodně hrají nižší ligu. V současnosti jsou to kluby FC Zbrojovka Brno a FC Opava.

Zápasů české nejvyšší fotbalové ligy navštěvuje poměrně velké množství fanoušků a diváků. Jednotlivé návštěvníky je však nutné od sebe odlišovat, protože slovo fotbalový divák neznamena to samé, co fotbalový fanoušek, který v mysli člověka může vyvolat představu vulgárního a násilného výtržníka.

Složení fotbalového publika lze rozdělit do tří velkých skupin návštěvníků tribun. První z nich jsou fotbaloví diváci, které je možné dále členit na nezaujaté diváky a pasivní fanoušky. Druhou skupinou jsou fotbaloví fanoušci, kteří navštěvují sektory vlajkonosů, tzv. ultras, ale také ti, co se i v jiných sektorech aktivně zapojují do povzbuzování svého týmu. Třetí skupinou jsou fotbaloví chuligáni, jejichž cílem je vyvolat konflikt s fanoušky soupeřova týmu. Nejčastěji bývají označováni jako Hooligans nebo Rowdies.²⁰

Specifickou skupinou jsou fanoušci, kterým se říká „Roligans“. Vznikli v roce 1986 v Dánsku na protest vůči brutalitě Hooligans. Název je odvozen od dánského slova „rolig“, což znamená klid nebo chlad. Tito fanoušci dávají přednost povzbuzování, které je doplňováno o recesistické prvky, nejčastěji o vizuálně komické oděvy. Často jsou označováni také jako karnevaloví fanoušci.²¹

Příznivci „roliganismu“ navrhuji propracované choreografie, využívající koordinované zobrazení vlajek a transparentů, přičemž tato vizuální podívaná umocňuje celkový zážitek ze zápasu a vytváří atmosféru, která vzbuzuje úctu a zároveň je

¹⁹ V letech 1993-1995 byl název Česká fotbalová liga, 1995-1997 a 2001-2002 Gambrinus liga, 1997-2001 Liga České poštovní spořitelny, 2002-2009 1. liga, 2009-2014 Synot liga, 2014-2016 ePojisteni.cz liga, 2016-2018 HET liga.

²⁰ MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M. *Fotbaloví chuligáni: Evropská dimenze subkultury*. Brno: Barrister & Principal, 2004. s. 10. ISBN 80-903333-0-3.

²¹ KASAL, J. *Násilí na stadionech jako odraz kultury*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013. s. 26. ISBN 978-80-7435-362-8.

nezapomenutelná. Nejčastěji je možné se s nimi setkat při mezistátních utkáních jednotlivých národních reprezentací.

4.1 Fotbaloví diváci

Skupiny těchto návštěvníků se na fotbalových stadionech vyskytují převážně na hlavních tribunách a na místech sloužících výhradně na sezení. Fotbaloví diváci nejsou zaujatí sportovním děním na hřišti. Fotbal sledují pouze pro své potěšení, pro radost, kterou jim může tento sport poskytnout. Dění na hřišti hodnotí bez větších emocí, kromě fotbalových utkání se zajímají i o jiné sporty.²²

4.1.1 Nezaujatí diváci

Nezaujatí diváci tvoří jen menšinu obecnstva na fotbalových stadionech. Nejsou nikterak ovlivněni rivalitou obou týmů a pouze pasivně pozorují hru. Fotbalové zápasy sledují s chladnou a objektivní perspektivou, bez vášnivé podpory jednoho z týmů. Tito diváci nemají osobní vazby na žádný z týmů a nedávají přednost jednomu hráči nebo klubu před druhým. Jejich zájem spočívá spíše ve sledování kvality hry, taktiky a individuálních výkonů. Ani ve vypjatých momentech, jako může být smolná prohra týmu nebo kontroverzní rozhodnutí rozhodčího, nehrozí, že by se mohli podílet na jakýchkoliv projevech diváckého násilí.

Skupiny nezaujatých diváků často tvoří například celebrity, veřejnosti známé osoby, VIP hosté, nebo podnikatelé, kteří k účasti na stadionu mohou mít obchodní nebo společenské důvody.

4.1.2 Pasivní fanoušci

Pasivní fanoušci představují poměrně velkou část skladby návštěvníků na českých fotbalových stadionech. Jsou tvořeny diváky všech věkových kategorií, u kterých oproti nezaujatým divákům bývá zřejmé, kterému týmu přejí vítězství, jelikož někteří z nich mívají na sobě klubové symboly. Po většinu zápasu se tito fanoušci zpravidla nezapojují do hlasité podpory svého mužstva, v určitých momentech však již mohou reagovat emotivně.

²² NIKL, J., VOLEVECKÝ, P. *Divácké násilí*. Policejní akademie České republiky. Katedra kriminologie. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. s. 46-48. ISBN 978-807251-249-2.

V reakci na dění na hrací ploše je možné se i u pasivních fanoušků setkat s nadávkami směrem k rozhodčím nebo hráčům.²³ Z pohledu bezpečnostních složek se ale neřadí mezi rizikové návštěvníky fotbalových zápasů.

4.2 Návštěvníci sektorů pro vlajkonoše

Fanoušci, kteří navštěvují sektory pro vlajkonoše, zápasy sledují zpravidla vestoje a po většinu zápasu skandují pokřiky nebo se podílejí na akustické podpoře svého mužstva. Od zápasu očekávají jedině výhru svého klubu. Radost i zklamání prožívají společně s ostatními aktéry fotbalového utkání. Pro takové fanoušky je fotbal většinou jejich jediným oblíbeným sportem. Lze je poznat podle oblečení, které se vyznačuje znaky a barvami konkrétního klubu. Vzniká u nich také rivalita mezi fanoušky týmů hrajících proti sobě.²⁴

4.2.1 Ultras

Původní zemí fotbalových „ultras“ je Itálie, kde se tento nový fanouškovský směr objevil na přelomu 60. a 70. let 20. století. Na fotbalových stadionech bylo možné se poprvé setkat s novými elementy fandění, jako používání megafonů a transparentů s vlastní symbolikou jednotlivých skupin ultras. Fandění se začalo organizovat, místo krátkých pokřiků se vymýšlely delší popěvky, postupem času se přidalo časté používání pyrotechniky.

Fotbaloví fanoušci, kteří se označují výrazem ultras, jsou oddanými stoupenci vlastního klubu. Vytvářejí promyšlené choreografie, nápadité transparenty nebo chorály. Snaží se o finanční nezávislost, svou činnost spojenou s fanděním financují z vlastních zdrojů nebo prostřednictvím prodeje suvenýrů a pořádáním zájezdů na utkání. Tyto skupiny neholdují fyzickým střetům, jsou však velmi citlivé na různé omezování a zákazy, proto se i ony někdy uchylují k násilným projevům namířeným proti policii, pořadatelské službě nebo dokonce proti vedení „svého“ klubu.

Z hlediska diváckého násilí jsou ultras stejně jako ostatní aktivní fanoušci v sektorech pro vlajkonoše potenciálně rizikovou skupinou, která se může účastnit prakticky všech podob diváckého násilí kromě domluvených chuligánských střetů.

²³ SMOLÍK, J. *Fotbalové chuligánství: "Historie, teorie a politizace fenoménu"*. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý – vydavatelství a nakladatelství, 2008. s. 18. ISBN 978-80-903556-3-7.

²⁴ MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M. *Fotbaloví chuligáni: Evropská dimenze subkultury*. Brno: Barrister & Principal, 2004. s. 12. ISBN 80-903333-0-3.

Nejčastěji u nich dochází k problémům ve spojení s používáním pyrotechniky, která je na českých stadionech zakázána. Ultras i přesto používání pyrotechniky považují za nezbytnou součást fotbalové atmosféry a tento zákaz porušují. Rovněž se často dostávají do křížku s pořadatelskou službou kvůli rasistickým nebo antisemitským projevům.²⁵

4.2.2 Hooligans (Rowdies)

Výraz hooligan má svůj původ v angličtině a je spojován s chováním agresivních a násilných fotbalových fanoušků. Přestože není zcela jasné, jak tento výraz vznikl, existuje teorie, že je přenesen z irského výrazu „hooley“, který znamená rozvernou náladu. Jiná teorie uvádí, že je odvozen od příjmení členů irské rodiny Hooliganových, či Houlihanových, kolem nichž vznikl gang pouličních rváčů, zlodějů, násilníků a vyděračů.²⁶

Návštěvníci fotbalových zápasů, kteří jsou označováni jako hooligans, se často ani neztotožňují s fotbalovým klubem, ale pouze se svojí skupinou. Nejedná se o klasické fotbalové fanoušky, protože fotbal je pro tyto skupiny až na druhém místě, pokud jim vůbec o fotbal jako takový jde. Jejich prioritou je hlavně násilný konflikt s rivalskými skupinami, ať už předem domluvený nebo nečekaný, který může být směřován i proti jiným osobám než chuligánům. Chuligánské střety mají svá nepsaná pravidla, která jsou také většinou dodržována. Cílem je soupeře zbit a zvítězit jako skupina. Vítězství považují za prestiž dané skupiny, kterou je třeba neustále prezentovat ostatním konkurenčním skupinám.

U rowdies fyzické střety s jinými skupinami nejsou prioritou. Jedná se spíše o fotbalové vandaly, kteří na fotbalových stadionech ničí vše kolem sebe. Nejčastěji vytrhávají sedačky na tribunách nebo demolují vybavení toalet v útrokách stadionu. K těmto výtržnostem zneužívají anonymitou davu. Jejich cílem je připoutat mediální pozornost skrz narušování veřejného pořádku.²⁷ Slovo rowdie lze z angličtiny přeložit jako neurvalec, sprostáček, hulvát nebo výtržník.

Organizované skupiny hooligans tvoří většinou mladí militantně orientovaní muži s nízkými šancemi uspět ve škole, v zaměstnání nebo celkově ve společnosti. Status

²⁵ MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Brno: Barrister & Principal, 2003. s. 21. ISBN 80-86598-45-4.

²⁶ IDNES. *Kde se vzali hooligans* [online]. 2011 [cit. 1. 2. 2024]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/xman/styl/kde-se-vzali-hooligans.A110812_154437_xman-styl_fro.

²⁷ KASAL, J. *Násilí na stadionech jako odraz kultury*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013. s. 26. ISBN 978-80-7435-362-8.

fotbalového chuligána jim umožňuje pocit osobní důležitosti a úspěchu skrz uznání svých přátel a blízkých v rámci chuligánství.²⁸ Vytvářejí si vlastní názvy svých gangů a symboliku, např. v podobě specifické značky oblečení, čímž se vymezují proti jiným neorganizovaným skupinám.

Chuligánské gangy nesjednocuje pouze klubová rivalita a nenávisť k nepřátelským chuligánům, ale také národnostní, rasové, náboženské nebo sociální motivy. Jejich účast na fotbalových stadionech vždy představuje velkou hrozbu narušení veřejného pořádku a vyžaduje zvýšenou účast pořadatelské služby nebo policie.

4.2.1 Hooltras

Pod vlivem chuligánských skupin, které se infiltrovaly mezi fanoušky ultras, proniká do českého prostředí nový fanouškovský pojem „hooltras“. Tento výraz je spojením slov hooligans a ultras, z čehož lze dovodit, že se také jedná o spojení obou těchto skupin. Hooltras je ta část návštěvníků fotbalových stadionů, která se primárně stará o bezproblémové povzbuzování svého týmu, ale mnohdy si neodpustí chuligánské zvyklosti.²⁹ Jejich ideálem bývá skloubit produkci ultras i násilné střety hooligans. Někdy se jako souhrnné označení pro ultras i hooligans používají pojmy „radikál“ nebo „fanatik“.

²⁸ ZÁMEK, D. *Hromadné narušení veřejného pořádku z pohledu Policie ČR*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. s. 35. ISBN 978-80-7380-429-9.

²⁹ BLASCHKE, R. V. *Ultras, Hooligans, Hooltras?* [online]. 2007 [cit. 2. 2. 2024]. Dostupné z: <https://www.spiegel.de/sport/fussball/fankongress-ultras-hooligans-hooltras-a-488211.html>.

5 Trestné činy páchané při diváckém násilí

Divácké násilí je problémem, který zasahuje do oblasti veřejné bezpečnosti, neboť porušuje základní principy civilizované společnosti. Tento fenomén není nový, avšak poslední dobou je častěji vnímán jako závažná hrozba pro společenský řád a bezpečnost osob. V rámci diváckého násilí dochází k různým trestným činům, které mají za následek nejen fyzické a psychické poškození obětí, ale také značné materiální škody a ohrožení veřejného pořádku. Divácké násilí na fotbalových stadionech je důsledkem davové anonymity. V převážné většině jsou totiž trestné činy spojené s diváckým násilím páchané v davu, kde se člověku dostává pocitu, že pokud je pachatelů více, tak jemu se nemůže nic stát.

Trestná činnost však není páchaná pouze na tribunách fotbalových stadionů, kde je dav sjednocený ve svém vyhrazeném sektoru a kde chuligánské skupiny mají pocit nedosažitelnosti. Páchání protiprávního jednání často začíná již během přesunu fanouškovských skupin na fotbalové stadiony. Může se jednat o různé formy výtržností, fyzického a verbálního napadání, krádeží nebo vandalismu. Trestné činy páchané při diváckém násilí se tak dají členit například na násilné trestné činy, dále trestné činy proti majetku, rasově a etnicky nenávistné trestné činy a trestné činy obecně ohrožující.

5.1 Násilné trestné činy

Násilné trestné činy fotbalových chuligánů, které jsou páhány proti zdraví, představují jednu z nejzávažnějších forem kriminality, protože vážně ohrožují bezpečnost jednotlivců i společnosti jako celku. Tyto trestné činy zasahují do základních lidských práv a hodnot, jako je fyzické a duševní zdraví. Jejich následky jsou často trvalé a devastující nejen pro oběti, ale i pro jejich rodiny a okolí, proto jsou většinou přísně postihovány. Zpravidla k nim dochází při předem domluvených bitkách mezi dvěma chuligánskými skupinami, které se odehrávají mimo fotbalové stadiony, a pokud možno, také bez přítomnosti jakýchkoli dalších osob.

Na stadionech se v dnešní době setkáváme se střety mezi jednotlivými tábory fanoušků již zcela výjimečně, a to díky odděleným sektorům, které jsou buďto ohraničeny ploty nebo střeženy členy pořadatelské služby.³⁰ Pořadatelská služba, příp. policie, je dalším terčem chuligánských skupin, také během střetu mezi nimi může dojít k páchání

³⁰ Na rizikové zápasy jsou většinou najímáni pořadatelé z bezpečnostních agentur, kteří jsou fyzicky zdatní a prošli výcvikem.

trestných činů proti životu a zdraví. Děje se tak při pokusech chuligánů vniknout do sektoru fanoušků soupeře nebo na hrací plochu, při odpalování pyrotechniky a také při zásahu pořadatelů proti osobám, které se dopouštějí nějakého protiprávního jednání. Terčem fyzických útoků chuligánů jsou však i náhodné osoby, které nejsou nijak spjaty s žádným fotbalovým klubem, ale pouze se ve špatný čas vyskytnou na špatném místě. Zřídka se lze setkat i s napadením rozhodčích, aktérů hry nebo klubových funkcionářů.

5.1.1 Ublížení na zdraví

K naplnění znaků trestného činu ublížení na zdraví nebo těžkého ublížení na zdraví dochází během násilných potyček na stadionech i mimo ně. Podle § 122 odst. 1 trestního zákoníku se ublížením na zdraví rozumí takový stav, který porušením normálních tělesných nebo duševních funkcí znesnadňuje výkon obvyklé činnosti nebo má nepříznivý vliv na obvyklý způsob života poškozeného a který zpravidla vyžaduje lékařské ošetření, i když nezanechává trvalé následky.³¹ Jedná se o onemocnění nebo poranění, která se pokládají za poruchu zdraví, ztěžující obvyklý způsob života nebo výkon obvyklé činnosti po dobu okolo 7 dní. Za trestný čin ublížení na zdraví podle § 146 trestního zákoníku lze uložit trest odnětí svobody na šest měsíců až tři léta.

Pro naplnění skutkové podstaty těžkého ublížení na zdraví se musí jednat o závažnou poruchu zdraví nebo závažné onemocnění, např. v podobě zmrzačení, ztráty nebo podstatné snížení pracovní způsobilosti, poškození důležitého orgánu nebo zohyzdnění.³² Za trestný čin těžkého ublížení na zdraví podle § 145 trestního zákoníku je možné uložit trest odnětí svobody na tři léta až deset let.

Oba tyto trestné činy musejí být způsobeny úmyslným zaviněním útočníka. V případě násilných střetů chuligánských skupin je pravděpodobnost spáchání jednoho nebo druhého z uvedených trestných činů poměrně vysoká.

5.1.2 Rvačka

Rvačkou se rozumí vzájemné napadání nejméně tří osob, které se navzájem ohrožují na životě nebo zdraví.³³ Rvačky se odehrávají zpravidla mezi tvrdými jádry

³¹ Do doby před přijetím zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, definice ublížení na zdraví byla dána judikaturou, dnes již má zákonné vymezení.

³² ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 589. ISBN 978-80-7400-178-9.

³³ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. Praha: Leges, 2017. s. 510. ISBN 978-80-7502-236-3.

fanoušků jednotlivých klubů. Jde o domluvené bitky většinou na odlehlých místech, kterých se účastní přibližně 20 až 30 osob na každé straně. Takové bitky pak probíhají podle předem dohodnutých nepsaných pravidel. Mezi ně například patří, že pokud soupeř během rvačky zůstane ležet na zemi a už se do rvačky nijak nezapojuje, tak protivníci na něj již neútočí. Toto pravidlo se mezi chuligány nazývá „zákaz dokopávání“. Rovněž se domlouvá zákaz používání jakýchkoli zbraní během rvačky nebo vymezení časového limitu pro rvačku.

Ke rvačce však může dojít i při náhodném střetu v ulicích měst nebo v okolí stadionů. V těchto případech střety probíhají bez jakýchkoli pravidel, neboť se jedná o spontánní akce, které nejsou nijak předem domluvené.

Podle § 158 odst. 1 trestního zákoníku ten, kdo se zúčastní rvačky a v souvislosti s tím úmyslně ohrozí život nebo zdraví jiného, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok. Za spáchání trestného činu rvačka se nepovažují ty případy, kdy se skupina osob brání napadení jinou skupinou osob nebo když se osoby zapojí do rvačky pouze se záměrem ji přerušit.³⁴

5.1.3 Loupež

Častým jevem spojeným s násilím a nepokojí v souvislosti s fotbalovými zápasy jsou i loupeže. Součástí aktivit chuligánských skupin jsou nejen fyzické střety, ale také snaha získat fanouškovské symboly příznivců soupeře. Jedná se především o vlajky, šály nebo dresy. K jejich získání chuligáni přepadávají většinou v početní přesile jiné fanouškovské skupiny, přičemž využívají tzv. moment překvapení. Získané trofeje pak bývají v sektorech na stadionu vyvěšovány vzhůru nohama a následně páleny. Pokud jsou tímto způsobem násilně zcizeny fanouškovské symboly mezi jednotlivými chuligánskými skupinami, je u nich nemyslitelné o tom učinit oznámení na policii. Na policii se obrazejí zpravidla jen ti fanoušci, kteří do žádné chuligánské skupiny nepatří.

Ne vždy však dochází během takových přepadení k použití fyzického násilí, mnohdy přepadení fanoušci totiž odevzdávají své symboly jen pod pohrůzkou použití násilí. I to však postačí k naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu loupeže, jelikož v § 173 odst. 1 trestního zákoníku je uvedeno, že tohoto trestného činu se dopustí

³⁴ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. Praha: Leges, 2017. s. 511. ISBN 978-80-7502-236-3.

ten, kdo proti jinému užije násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci. Za tento trestný čin hrozí trest odnětí svobody na dvě léta až deset let.

Chuligánské skupiny však mohou být orgány činnými v trestním řízení považovány za organizovanou skupinu, čímž se rozumí sdružení několika osob, v němž je provedena určitá dělba úloh mezi jednotlivými členy takového sdružení a jehož činnost se proto vyznačuje plánovitostí a koordinovaností.³⁵ V daném případě by pak pachatelé loupeže, spáchané v rámci organizované skupiny, hrozilo uložení trestu odnětí svobody na pět až dvanáct let. Stejným trestem bude postižen pachatel, pokud loupeží způsobí napadenému těžkou újmu na zdraví.

5.1.4 Násilí proti úřední osobě

S trestným činem násilí proti úřední osobě se lze v souvislosti s diváckým násilím setkat poměrně často. Pokud totiž nastane na stadionu vyhrocená situace mezi agresivními diváky, kterou členové pořadatelské služby nejsou schopni zvládnout, povolávají na místo policii. Podle § 127 trestního zákoníku je úřední osobou také příslušník ozbrojených sil nebo bezpečnostního sboru nebo strážník obecní policie, pokud plní úkoly státu nebo společnosti a používá při tom svěřené pravomoci pro plnění těchto úkolů. Ten, kdo proti takové osobě užije násilí v úmyslu působit na výkon její pravomoci, bude potrestán odnětím svobody až na čtyři léta.³⁶

Násilím se v daném případě rozumí použití fyzické síly, fyzický útok, jímž pachatel působí na vůli jiného s cílem překonat kladený nebo očekávaný odpor, ovlivnit jeho rozhodnutí, přimět jej k určitému konání nebo nečinnosti.³⁷ Nestačí pouhé uchopení napadeného za oděv a zacloumání s tímto oděvem, násilí musí směřovat proti tělu napadeného, během kterého pachatel použije fyzickou sílu, přičemž není nutné, aby poškozený v důsledku použití násilí utrpěl nějakou újmu.³⁸

K násilí vůči policistům dochází především při jejich snaze zabránit chuligánským skupinám v plánované bitce, nebo když se chtějí chuligánské skupiny dostat k fanouškům soupeře. Během své praxe u pořádkové jednotky PČR Olomouckého kraje se autor práce

³⁵ NOVOTNÝ, F. a kol. *Trestní zákoník 2010*. Praha. EUROUNION Praha, 2010. s. 280. ISBN 978-80-7317-084-4.

³⁶ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 854. ISBN 978-80-7400-178-9.

³⁷ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha: Lege, 2012. s. 423. ISBN 978-80-87576-29-8.

³⁸ NOVOTNÝ, F. a kol. *Trestní zákoník 2010*. Praha. EUROUNION Praha, 2010. s. 679. ISBN 978-80-7317-084-4.

setkal s násilím proti policistům také při přesunu fotbalových fanoušků vlakovými soupravami do měst, ve kterých se zápas konal, anebo při jejich hromadném doprovázení na stadion. Policisté byli nejčastěji napadeni, když chtěli omezit na osobní svobodě některé z fotbalových výtržníků, u nichž bylo zjištěno protiprávní jednání, které jejich sympatizanti, převážně z chuligánských skupin, se rozhodli bránit. Mnohdy byli policisté napadáni fanoušky také v souvislosti s neuposlechnutím jejich výzev, například při odmítnutí opustit vyhrazený sektor na stadionu nebo prostor před ním, stejně tak při odmítnutí nastoupit po skončeném zápase do vlakové soupravy, čímž její odjezd záměrně zdržovali.

5.1.5 Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci

V souvislosti s násilnými střety mezi fanoušky fotbalových klubů může docházet také k naplnění skutkové podstaty trestného činu násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci. Tohoto trestného činu se podle § 352 trestního zákoníku dopustí ten, kdo skupině obyvatelů vyhrožuje usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobením škody velkého rozsahu, přičemž skupinou obyvatel se rozumí nejméně tři osoby.³⁹ Za uvedené protiprávní jednání lze uložit trest odnětí svobody až na jeden rok.

Pokud však pachatel takový skutek spáchá nebo užije násilí proti skupině obyvatelů nebo i proti jednotlivci, pro jejich skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení nebo vyznání, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.

Jak již bylo uvedeno v předchozí kapitole, chuligánské skupiny často tvoří osoby, které mají rasově, etnicky nebo xenofobně nenávislné smýšlení, proto k takovému jednání může dojít například při jejich přesunu na stadion nebo z něj, kdy procházejí sociálně vyloučenými lokalitami, v nichž žijí převážně příslušníci etnických menšin.

5.1.6 Výtržnictví

Častým páchaným trestným činem v souvislosti s diváckým násilím je výtržnictví podle § 358 trestního zákoníku. Nejedná se však výhradně o násilný trestný čin, jelikož

³⁹ NOVOTNÝ, F. a kol. *Trestní zákoník 2010*. Praha. EUROUNION Praha, 2010. s. 731. ISBN 978-80-7317-084-4.

objektem tohoto trestného činu je, kromě zájmu na ochraně veřejného soužití v podobě ochrany zdraví lidí, cti a lidské důstojnosti, také zájem na ochraně majetku.⁴⁰

Definice tohoto trestného činu je zvolena poměrně obecně, ale jeho skutková podstata zahrnuje mimo jiné pojem „organizované sportovní utkání“. Za výtržnictví je tak považováno i jednání pachatele, který hrubým způsobem ruší přípravu, průběh nebo zakončení organizovaného sportovního utkání. Za takové jednání je možné uložit trest odnětí svobody až na dvě léta. Pokud se výtržnictví pachatel dopustí opětovně nebo jako člen organizované skupiny, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.

Typickou výtržností páchanou na sportovních stadionech, bývá například ničení jejich vybavení, vniknutí na hrací plochu nebo vhazování předmětů na hrací plochu. Výtržnictví lze spáchat nejen na sportovních stadionech, ale i mimo ně, neboť jej spáchá také ten, kdo se dopustí veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném hrubé neslušnosti nebo výtržnosti zejména tím, že napadne jiného.

Ne každé fyzické napadení však naplňuje znaky skutkové podstaty tohoto trestného činu. Aby takové protiprávní jednání mohlo být označeno jako hrubá neslušnost nebo výtržnost, je nutné zvážit, zda narušuje závažným způsobem veřejný klid a pořádek nebo zásady a principy morálky a občanského soužití.⁴¹

Místo veřejnosti přístupné je každé místo, kam má přístup širší okruh osob, nebo kde se zpravidla více lidí zdržuje, díky čemuž může výtržnost pachatele pozorovat více osob, přičemž není nutné, aby se na takovém místě někdo v době spáchání tohoto trestného činu nacházel.⁴²

Fyzická napadení členů chuligánských skupin tak bývají orgány činnými v trestním řízení zpravidla kvalifikována jako trestný čin výtržnictví, obvykle spáchaná v jednočinném souběhu s trestným činem ublížení na zdraví, přinejmenším ve stadiu pokusu.

⁴⁰ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 332. ISBN 978-80-7400-178-9.

⁴¹ NOVOTNÝ, F. a kol. *Trestní zákoník 2010*. Praha. EUROUNION Praha, 2010. s. 741-742. ISBN 978-80-7317-084-4.

⁴² JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. Praha: Leges, 2017. s. 801. ISBN 978-80-7502-236-3.

5.2 Trestné činy proti majetku

Návštěvníci sportovních utkání mohou páchat trestné činy proti majetku nejen během samotného zápasu, ale i před jeho začátkem nebo po jeho skončení. Takové protiprávní jednání zahrnuje nejčastěji vandalismus v podobě ničení majetku, ale také různé formy krádeží.

K ničení nebo poškození majetku dochází většinou v rámci vyhrocených situací, konfliktů mezi fanoušky různých týmů, nebo při sporu s policií. Takové chování má vážné důsledky nejen pro samotného pachatele, ale i pro pověst fotbalového klubu a fanoušků obecně.

5.2.1 Poškození cizí věci

Pokud dochází k poškození majetku na stadionech, tak do popředí zájmu vandalů se dostávají plastové sedačky nebo vybavení toalet. Lze se setkat i s ničením kovových ochranných bariér oddělujících sektory, které jsou vylamovány ze svého ukotvení, nebo se zapalováním sítí zabraňujícím vzhazování předmětů na hrací plochu.

Pod rouškou anonymity davu dochází mimo stadion nejčastěji k poškození dopravních prostředků, kterými fanoušci cestují na zápas nebo z něj. V ulicích měst pak bývají rozbíjena auta, výlohy obchodů nebo zařízení venkovních posezení restauračních provozoven. Děje se tak většinou během hromadných spontánních bitek mezi jednotlivými tábory fanoušků fotbalových klubů, které se však naštěstí objevují už jen ojediněle. V takových případech je k vidění také házení židlí, stolů, dále pivních sklenic nebo květináčů a odpadkových košů.

Autor práce byl očitým svědkem toho, jak v Opavě příznivci tamního fotbalového klubu úmyslně vyvrátili zděné oplocení rodinného domu, aby z něj získali cihly, které pak použili k házení po příznivcích Baníku Ostrava.

Ustanovení § 228 trestního zákoníku poškození cizí věci obsahuje základní skutkovou podstatu, v níž je uvedeno, že tohoto trestného činu se dopustí ten, kdo zničí, poškodí nebo učiní neupotřebitelnou cizí věc, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, tedy minimálně 10 000 Kč. Za dané jednání může být pachatel postížen trestem odnětí svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.⁴³

⁴³ NOVOTNÝ, F. a kol. *Trestní zákoník 2010*. Praha. EUROUNION Praha, 2010. s. 458. ISBN 978-80-7317-084-4.

Zničení je chápáno jako úplné znehodnocení věci, zatímco poškozením se rozumí situace, při němž je věc znehodnocena jen částečně. Pokud pachatel učiní věc neupotřebitelnou, nedojde k porušení její hmotné podstaty, ale věc pozbyde svého účelu.⁴⁴

K poškozování majetku ze strany fotbalových fanoušků dochází také formou sprejství. Toto jednání upravuje trestní zákoník u výše zmiňovaného trestného činu ve druhém odstavci, který je také základní skutkovou podstatou. V ní je uvedeno, že pachatel se poškození cizí věci dopustí i tím, že ji postříká, pomaluje či popíše barvou nebo jinou látkou. Rozdílem oproti skutkové podstatě uvedené v prvním odstavci je, že k trestnosti není nezbytné způsobení škody.

V každém městě, kde se fotbal hraje na nejvyšší úrovni, je možné vidět na stěnách domů, v podchodech nebo na plotech různých areálů nápisy, které symbolizují sympatii jejich autorů k určitému fotbalovému klubu. Na těchto objektech bývají sprejem vytvořeny převážně názvy a loga klubů, hesla nebo pokřiky používané fotbalovými příznivci během fandění na stadionech. Je možné však spatřit i nenávistné nápisy, které urážejí fanoušky soupeře nebo policii. Nejběžnějším a nejznámějším nápisem směřujícím proti policii je zkratka A.C.A.B. odkazující na anglické slovní spojení All Cops Are Bastards, které se překládá do českého jazyka jako „všichni policajti jsou bastardi.“⁴⁵

5.2.2 Krádež

Trestného činu krádeže podle § 205 trestního zákoníku, spáchaného v souvislosti s konáním sportovních akcí, se jeho pachatelé dopouštějí především tzv. krádeží na osobě. Takový trestný čin spáchá ten, kdo si присvojí cizí věc tím, že se jí zmocní, a čin spáchá na věci, kterou má jiný na sobě nebo při sobě.⁴⁶

Pod touto variantou krádeže si lze představit například strhávání klubových šál z krků fanoušků, čepic z jejich hlav nebo vytrhávání vlajek, které nesou na zápas v rukou. Za dané protiprávní jednání trestní zákoník umožňuje uložit trest odnětí svobody až na dvě léta, zákaz činnosti, propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty. Poměrně častou součástí výjezdů fanoušků na fotbalová utkání jsou také drobné krádeže zboží

⁴⁴ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. Praha: Leges, 2017. s. 615. ISBN 978-80-7502-236-3.

⁴⁵ Termín se poprvé objevil v Británii v 70. letech 20. století během stávek horníků, kde byl používán jako protest proti brutálnímu postupu policie během konfliktů s dělnickými demonstranty.

⁴⁶ NOVOTNÝ, F. a kol. *Trestní zákoník 2010*. Praha. EUROUNION Praha, 2010. s. 381. ISBN 978-80-7317-084-4.

v obchodech a na čerpacích stanicích, krádeže pivních sklenic v restauracích, stejně tak jako nezaplacení útraty. S ohledem na způsobenou škodu, která bývá v těchto případech zpravidla nižší jak 10 000 Kč, se jedná o krádeže v podobě přestupku.

5.3 Rasově a etnicky nenávistné trestné činy

Rasově a etnicky nenávistné trestné činy jsou závažným problémem, který může mít ničivé důsledky pro oběti i pro společnost jako celek. Jsou totiž útokem na lidskou důstojnost a ohrožují demokratické základy společnosti. Pohnutkou pachatele k jejich spáchání je nenávist vyplývající z příslušnosti oběti útoku k určité rase, národnosti, etnické skupině, náboženství, třídě či jiné sociální skupině.⁴⁷ Charakteristické jsou tím, že nejsou zaměřeny pouze na jednotlivce, ale na skupinu lidí, kteří sdílejí určitou rasovou nebo etnickou identitu.

5.3.1 Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob

Na tribunách českých fotbalových stadionů lze stále slyšet znepokojivé projevy rasismu v podobě hučení nebo vydávání opičích skřeků vůči zahraničním hráčům tmavé pleti. Poměrně často jsou v táborech fanoušků užívány také homofobní nadávky a urážky, které zřejmě souvisí s předsudky vůči sexuálním minoritám.

Na fanoušky soupeře bývá také pokřikováno, že jsou židi, přičemž zneužívání označení této náboženské skupiny je ze strany autorů těchto pokřiku vnímáno prvořadě jako hanlivé.

Výše uvedeným jednáním tak může být spáchán trestný čin hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob podle § 355 trestního zákoníku. Pojem hanobení je vnímáno jako urážlivý projev, který snižuje vážnost některého národa, jeho jazyk, některou rasu nebo etnickou skupinu, nebo skupinu osob pro jejich skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že jsou skutečně nebo domněle bez vyznání.⁴⁸

Podmínkou k naplnění znaků skutkové podstaty tohoto trestného činu je, že hanobení musí být spácháno veřejně, tedy před třemi současně přítomnými osobami, přičemž není rozhodné, zda se o tomto jednání dozví příslušníci národa, rasy či etnické

⁴⁷ HERCZEG, J. *Trestné činy z nenávisti*. Praha: ASPI, 2008. s. 10. ISBN 978-80-7357-311-9.

⁴⁸ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. Praha: Leges, 2017. s. 790. ISBN 978-80-7502-236-3.

skupiny, kteří jsou tímto projevem hanobeni.⁴⁹ Za daný trestný čin lze jeho pachateli uložit trest odnětí svobody až na dvě léta.

5.3.2 Projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka

Jelikož členové chuligánských skupin bývají často napojeni na extremistická hnutí, převážně na krajně pravicovou scénu, není překvapením, že se během své přítomnosti na stadionech dopouštějí také trestného činu projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka podle § 404 trestního zákoníku.

Projevit sympatie znamená vyjádřit pozitivní vztah a názor k hnutí, a to bez přímého úmyslu ovlivnit jiné osoby. K takovému jednání je třeba úmyslu a spáchat jej veřejně, přičemž v rámci trestního řízení bude nutné dokázat, že pachatel si byl vědom skutečnosti, že svým jednáním vyjadřuje sympatie k hnutí, které směřuje prokazatelně k potlačení práv a svobod člověka nebo hlásá národnostní, rasovou, náboženskou či třídní zášť vůči jiné skupině osob.⁵⁰

Jednání, které si lze pod tímto trestným činem přestavit, je například veřejné hajlování jako projev neonacismu a fašismu. Návštěvníci fotbalových stadionů se tohoto trestného činu mohou dopustit také propagací extremistické symboliky na svém oblečení v podobě potisků a nášivek, dále na transparentech nebo vlajkách, ale třeba i formou svých tetování.⁵¹ Používání neonacistické symboliky může být u části jedinců motivováno spíše snahou šokovat nebo provokovat, než že by se jednalo o projevování promyšleného politického přesvědčení.

Místo snadno rozpoznatelných symbolik jsou v dnešní době voleny spíše různé skryté symboly, metafory nebo šifry, jako třeba číslice 18 nebo 88, které odkazují na písmena abecedy podle jejich pořadí vyjádřeného čísla.⁵²

Pachateli tohoto trestného činu hrozí trest odnětí svobody na šest měsíců až tři léta.

⁴⁹ NOVOTNÝ, F. a kol. *Trestní zákoník 2010*. Praha. EUROUNION Praha, 2010. s. 736-737. ISBN 978-80-7317-084-4.

⁵⁰ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 371. ISBN 978-80-7400-178-9.

⁵¹ SMOLÍK, J. *Fotbalové chuligánství: "Historie, teorie a politizace fenoménu"*. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý – vydavatelství a nakladatelství, 2008. s. 106-107. ISBN 978-80-903556-3-7.

⁵² Číslice 18 znamenají písmena AH a odkazují na německého diktátora Adolfa Hitlera; číslice 88 znamenají písmena HH a odkazují na nacistický pozdrav Heil Hilter.

5.4 Trestné činy obecně nebezpečné a proti orgánu veřejné moci

Při používání pyrotechniky na fotbalových stadionech nebo při pálení dresů, šál a vlajek fanoušků soupeře, existuje riziko vzniku požáru, čímž může dojít k naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu obecného ohrožení podle § 272 trestního zákoníku, případně obecné ohrožení z nedbalosti podle § 273 trestního zákoníku.

Pokud by na fotbalových stadionech vznikl požár od použité pyrotechniky nebo vlivem zapalování věcí, tak ve většině případů by takové jednání bylo zřejmě kvalifikováno jako obecné ohrožení z nedbalosti. Záměrem fotbalových chuligánů není totiž takovým jednáním způsobit požár na stadionu, ale jde jim především o provokaci jiných chuligánských skupin nebo pořadatelské služby, případně pouze o upoutání pozornosti médií.

Se zavedením alternativního trestu zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, se fotbaloví výtržníci mohou dopustit trestného činu již pouhou svou účastí při konání fotbalových utkání.

Pokud totiž i přes dříve soudem uložený trest zákaz vstupu na sportovní akce navštíví odsouzený fotbalové utkání, dopouští se trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázaní podle § 337 trestního zákoníku.

Odsouzenému lze zakázat vstup na sportovní akce na dobu maximálně 10 let, přičemž při uložení tohoto trestu je v rozsudku jmenovitě uvedeno, jaké konkrétní sportovní akce odsouzený nesmí navštěvovat. Může se jednat například o utkání konkrétního fotbalového klubu nebo o veškerá utkání pořádaná FAČR.⁵³

5.4.1 Obecné ohrožení

Trestný čin obecné ohrožení je tzv. ohrožovací trestný čin, při němž postačí pouhé ohrožení objektu, kterým je v daném případě ochrana života a zdraví lidí a bezpečnost majetku.⁵⁴

V jeho definici je mimo jiné uvedeno, že jej spáchá ten, kdo úmyslně způsobí obecné nebezpečí tím, že vydá lidi v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví nebo cizí

⁵³ Zkratka pro Fotbalovou asociaci České republiky, která je svazem organizujícím veškerá fotbalová utkání na území České republiky.

⁵⁴ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 800. ISBN 978-80-7400-178-9.

majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu tím, že zapříčiní požár.⁵⁵ Soudní praxí bylo spáchání obecného ohrožení ve smyslu vydání lidí v nebezpečí smrti nebo těžké újmy podmíněno minimálním počtem 7 přítomných osob.⁵⁶

Ten, kdo obecné ohrožení spáchá úmyslným jednáním, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až osm let. Za nedbalostní způsobení obecného ohrožení lze jeho pachateli uložit trest odnětí svobody až na dvě léta nebo zákaz činnosti.

5.4.2 Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání

Spáchat trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání je možné různými způsoby, jelikož obsahuje více základních skutkových podstat.

V souvislosti s diváckým násilím jsou nejčastěji naplněny znaky odstavce prvního, podle něhož, kdo maří nebo podstatně ztěžuje výkon rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu veřejné moci tím, že navštíví akci, na kterou se vztahuje trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, nebo se dopustí jiného závažného jednání, aby zmařil účel tohoto trestu, bude postižen trestem odnětí svobody až na dvě léta.

Objektem trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání je zájem na řádném výkonu rozhodnutí orgánů veřejné moci.

V praxi se ukázalo, že formulace výše uvedené skutkové podstaty může být poněkud zmatečná, jelikož její naplnění musí souviset s návštěvou akce, na kterou se zákaz vstupu vztahuje. Nastává tak otázka, zda pod pojmem návštěva sportovní akce, se myslí i přítomnost pachatele před fotbalovým stadionem v době konání takové akce. K násilným střetům totiž dochází častěji v okolí než uvnitř stadionů. Odborníci namítají, že pokud se trest zákazu vstupu na sportovní akce bude vztahovat pouze na samotnou návštěvu fotbalového stadionu, bude takový trest postrádat smysl.⁵⁷

⁵⁵ NOVOTNÝ, F. a kol. *Trestní zákoník 2010*. Praha. EUROUNION Praha, 2010. s. 527. ISBN 978-80-7317-084-4.

⁵⁶ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. Praha: Leges, 2017. s. 733, ISBN 978-80-7502-236-3.

⁵⁷ COUFALOVÁ, B., PINKAVA, J., POCHYLÁ, V. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014. s. 126. ISBN 978-80-87576-88-5.

6 Mezinárodní opatření proti diváckému násilí

Následující kapitola pojednává o tom, jakými způsoby se podařilo omezit divácké násilí v České republice a v dalších evropských zemích. Výčet základních způsobů řešení je popsán a zhodnocen v kontextu s těmi, která jsou aktuálně zavedena v České republice a která v zahraničí. Pro srovnání se situací v České republice vybral autor přístupy v Anglii, Německu, Polsku a Slovensku.

Anglie byla zvolena z toho důvodu, že se jedná nejen o kolébku fotbalu, ale i samotného fotbalového chuligánství. Německo se pyšní jednou z největších návštěvností fotbalových utkání na světě, Polsko naproti tomu zase početnou chuligánskou scénou. Slovensko bylo vybráno proto, aby bylo možné zjistit, jestli po více jak třiceti letech od rozpadu Československa, je zde řešen problém diváckého násilí stejnými způsoby jako v České republice.

Pozornost v této kapitole je věnována i tomu, zda je účinnější omezit divácké násilí striktní represí, která je určována platnou legislativou daných států, anebo spíše vhodně zvolenou prevencí a osvětou. Proto v závěru kapitoly jsou představeny jednotlivé formy preventivních opatření, které jsou kriticky zhodnoceny.

6.1 Evropské přístupy k eliminaci diváckého násilí

Evropské přístupy k eliminaci diváckého násilí se odvíjejí od legislativy v oblasti organizování fotbalových zápasů. Zaměřují se na různé aspekty, včetně bezpečnosti, ochrany fanoušků, boje proti rasismu a diskriminaci, ale i transparentnosti financování sportovních organizací.

Tato a další legislativní opatření jsou implementována na evropské úrovni, v rámci národních právních systémů a ve spolupráci mezi fotbalovými asociacemi, vládami a dalšími zúčastněnými stranami, aby byla zajištěna bezpečnost a integrita fotbalových událostí v Evropě. Na evropské úrovni se legislativními opatřeními zabývá Evropská Unie a Rada Evropy, stejně jako fotbalové organizace FIFA a UEFA.⁵⁸

⁵⁸ FIFA je zkratka pro Mezinárodní federaci fotbalových asociací, UEFA je zkratka pro Unii evropských fotbalových asociací.

6.1.1 Přístup Rady Evropy k řešení diváckého násilí

V rámci boje proti fotbalovému chuligánství byla v roce 1985 Radou Evropy přijata *Evropská úmluva k diváckému násilí a k nevhodnému chování při sportovních utkáních, zvláště při fotbalových zápasech*. Doposud danou úmluvu, známou také jako „Úmluvu o fotbalovém násilí“, podepsalo 47 států včetně České republiky, která se k ní připojila v roce 1995. Cílem této úmluvy bylo, aby jednotlivé státy, které se k úmluvě připojily, se zavázaly, že podniknou nezbytné kroky k potlačení násilí a neslušného chování mezi fotbalovými diváky.

Mezi doporučená opatření k potlačení násilí patřilo zejména dostatečné zabezpečení zápasů pořádkovými složkami, dále spolupráce s místními policejními složkami a vzájemná výměna informací. Rovněž zabránění fotbalovým výtržníkům v cestování na zápasy nebo přijetí vhodných sociálních a vzdělávacích opatření, včetně uplatňování opatření legislativních.⁵⁹

Danou úmluvou se zavázali také organizátoři sportovních utkání. Například k budování bezpečných stadionů za použití vhodných materiálů a k oddělení sektorů pro fanoušky domácího celku a pro fanoušky hostů. Stejně tak musejí mít vyhrazené pokladny k prodeji vstupenek pouze pro příznivce hostujícího celku. Dále se zavázali k zajištění dostatečných vstupních kontrol, přičemž osobám, které jsou pod vlivem alkoholu nebo drog, neumožnit vstup na stadion. Osoby, u nichž bude zjištěno nevhodné chování, mají organizátoři sportovních utkání povinnost vykázat z tribun.⁶⁰

6.1.2 Přístup Evropské unie k řešení diváckého násilí

Zavedená opatření Evropské unie proti diváckému násilí navazují na Evropskou úmluvu, přičemž Evropská unie řeší divácké násilí především v rámci mezinárodní politiky v oblasti policejní a justiční spolupráce ve věcech trestních. Evropská unie je také iniciátorem řady seminářů a vydavatelem nejrůznějších příruček o diváckém násilí, které se zaměřují prioritně na policejní prevenci a kontrolu diváckého násilí.⁶¹

⁵⁹ SMOLÍK, J. *Fotbalové chuligánství: "Historie, teorie a politizace fenoménu"*. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý – vydavatelství a nakladatelství, 2008. s. 189. ISBN 978-80-903556-3-7.

⁶⁰ MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M. *Fotbaloví chuligáni: Evropská dimenze subkultury*. Brno: Barrister & Principal, 2004. s. 163. ISBN 80-903333-0-3.

⁶¹ SMOLÍK, J. *Fotbalové chuligánství: "Historie, teorie a politizace fenoménu"*. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý – vydavatelství a nakladatelství, 2008. s. 197-199. ISBN 978-80-903556-3-7.

První předpis, který se týkal úpravy vandalství na fotbalových stadionech, byl Radou Evropské unie vydán v roce 1993 a nesl název *Doporučení odpovědnosti organizátorů sportovních podniků*. O tři roky později Evropská unie tento předpis upravila *Směrnicí k zamezení narušení veřejného pořádku při fotbalových utkáních a k regulaci těchto nepokojů*. V roce 1999 následovala *Příručka pro mezinárodní policejní spolupráci a opatření k předcházení a potírání násilí a nepokojů v souvislosti s mezinárodními fotbalovými utkáními*.

Daná legislativní opatření byla postupně nahrazována dalšími předpisy, které mimo jiné upravovaly i rozdělení policejních složek, jejich přípravu a spolupráci s pořadateli, čímž bezpečnost při fotbalových utkáních získala mezinárodního významu.

Policejní složky, které se speciálně zaměřovaly na boj proti chuligánům, existovaly do vydání těchto předpisů pouze v některých státech. Po jejich vydání se v každém členském státě vytvořily národní informační styčné body policie, díky nimž spolu mohly jednotlivé policejní složky spolupracovat a předávat si informace v souvislosti s fotbalovými utkáními mezinárodních rozměrů.⁶²

Významným dokumentem, který byl vydán Evropskou unií, je také rozhodnutí, které uplatňuje zásady vzájemného uznávání rozsudků v trestních věcech. Tento dokument totiž umožňuje uznání zákazu návštěv sportovních utkání i na území jiných států, než kde byl vydán, což má svoji důležitost v rámci prevence diváckého násilí.

6.1.3 Přístup UEFA a FIFA k řešení diváckého násilí

UEFA je hlavní fotbalovou organizací, která řídí a spravuje profesionální fotbalové soutěže v Evropě. Podporuje fotbal v duchu jednoty, solidarity, míru, porozumění a fair play. Bojuje také proti diskriminaci, rasismu a náboženským předsudkům. Klade si za cíl i zajištění bezpečnosti všech účastníků fotbalových akcí, včetně hráčů, trenérů, rozhodčích a fanoušků. Spolupracuje s národními fotbalovými asociacemi a bezpečnostními složkami, aby minimalizovala riziko násilných incidentů a zajistila bezpečný průběh zápasů.⁶³

⁶² EUR-LEX. *Usnesení Rady o aktualizované příručce s doporučeními pro mezinárodní policejní spolupráci a opatřeními k předcházení násilí a výtržnostem a jejich zvládnutí při mezinárodních fotbalových zápasech, které se týkají alespoň jednoho členského státu (2016/C 444/01)* [online]. 2016 [cit. 10. 3. 2024]. Dostupné z: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016G1129\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016G1129(01)).

⁶³ UEFA. *What UEFA does?* [online]. 2019 [cit. 10. 3. 2024]. Dostupné z: <https://www.uefa.com/insideuefa/about-uefa/what-uefa-does/>.

FIFA je celosvětovou fotbalovou organizací, která má za cíl řídit, spravovat a rozvíjet mezinárodní fotbal. Stanovuje pravidla hry a předpisy pro všechny fotbalové soutěže, přičemž spolupracuje s národními fotbalovými asociacemi po celém světě za účelem zajištění dodržování těchto pravidel. V souvislosti s diváckým násilím plní stejné úkoly jako UEFA. K potlačení chuligánství ve fotbale spolupracuje s vládními orgány, včetně policie. V boji proti rasismu a xenofobii také s Europolem a Interpolem.⁶⁴

Zatímco Rada Evropy a Evropská unie vydává doporučení v boji proti diváckému násilí, FIFA a UEFA jej přímo postihuje. Disponují totiž různými sankčními opatřeními jak vůči hráčům, tak i klubům a národním svazům, která mohou být využita i v případech týkajících se diváckého násilí. Tresty, které mohou uložit, jsou pokuty, anulování výsledků zápasů, opakování zápasů, odečtení bodů v tabulce, ale také odehrání zápasu před uzavřenými tribunami nebo úplné uzavření stadionu, případně přeložení zápasu na jiné místo. Při opakujících se problémech mohou fotbalový klub dokonce vyloučit ze soutěží.⁶⁵

6.2 Přístupy k eliminaci diváckého násilí ve vybraných zemích

Evropské země přistupují k eliminaci diváckého násilí při sportovních událostech, včetně fotbalových zápasů, různými způsoby a prostřednictvím různých opatření, která zahrnují zvýšená zabezpečení, monitorování a dohled nad chováním fanoušků, stejně jako zavedení kamerového systému a přísnější kontroly při vstupu na stadion. Při narušení průběhu fotbalových utkání jednotlivé evropské země přistupují také různě. Některé uplatňují tvrdé tresty a sankce, jiné však vůči fanouškům, kteří se dopustí násilných činů nebo porušení pravidel na sportovních akcích, až tak přísné nejsou.

Stejně nejsou ani zvolené metody při poskytování vzdělávacích programů pro fanoušky, hráče a další zúčastněné strany, které mohou pomoci předejít konfliktům a násilným incidentům. Napříč evropskými zeměmi se liší i spolupráce se zainteresovanými stranami, včetně fotbalových asociací, vlád a bezpečnostních orgánů, což je klíčem k úspěchu při eliminaci diváckého násilí.

⁶⁴ NIKL, J., VOLEVECKÝ, P. *Divácké násilí*. Policejní akademie České republiky. Katedra kriminologie. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. s. 22. ISBN 978-807251-249-2.

⁶⁵ MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M. *Fotbaloví chuligáni: Evropská dimenze subkultury*. Brno: Barrister & Principal, 2004. s. 168. ISBN 80-903333-0-3.

Veškeré uvedené přístupy k omezení diváckého násilí jsou uvedeny v následujících částech kapitoly tak, jak je uplatňují státy jako Anglie, Německo, Polsko, Slovensko a samozřejmě také Česká republika.

6.2.1 Anglie

Anglie přijala zákony speciálně upravující problematiku diváckého násilí, čímž se dostala do popředí zemí, které se s fotbalovým chuligánstvím vypořádaly nejlépe. Ke vzniku dané legislativy přispěly i tragické události, které se v minulosti v Anglii staly. V roce 1989 vznikl *Zákon o fotbalových divácích* (The Football Spectators Act), který upravuje pořádání fotbalových utkání v Anglii a Walesu. Stanovuje práva a povinnosti návštěvníků fotbalových stadionů, ale také definuje trestné činy spáchané v souvislosti s diváckým násilím.⁶⁶

Na základě zákona o fotbalových divácích byl v Anglii zřízen *Národní fotbalový licenční úřad* (Football Licensing Authority), který mimo jiné upravuje ukládání zákazů vstupu na stadion, ale i zákazů vycestovat na zápasy do zahraničí. Odsouzeným výtržníkům rovněž ukládá povinnost, aby se během konání fotbalového zápasu hlásili na určité policejní služebně. Sledování dodržování této povinnosti, stejně jako dodržování soudně uložených zákazů, provádí *Úřad pro zakazy vstupu na fotbalová utkání* (Football Banning Orders Authority). V souvislosti s touto činností vede centrální evidenci všech vydaných zákazů vstupu i s fotografiemi jednotlivých hříšníků, které průběžně aktualizuje.

V roce 1985 vznikl v Anglii *Zákon o sportovních akcích* (Sporting Events Act), který dává policii pravomoc zastavit a prohledat osoby, u nichž existuje důvodné podezření z porušování zákona, přičemž tyto osoby může omezit na osobní svobodě. Daný předpis také upravuje konzumaci alkoholických nápojů v souvislosti s konáním sportovních tým, že zakazuje vstup na stadiony podnapilým fanouškům nebo osobám s alkoholickými nápoji. Konzumaci alkoholu zakazuje i v dopravních prostředcích, které jsou určeny k přepravě fanoušků na fotbalové utkání.⁶⁷

Předpis, který definuje trestné činy související s konáním fotbalových zápasů, se nazývá *Zákon o fotbalové trestné činnosti* (The Football Offences Act). Vznikl v roce

⁶⁶ SMOLÍK, J. *Fotbalové chuligánství: "Historie, teorie a politizace fenoménu"*. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý – vydavatelství a nakladatelství, 2008. s. 218. ISBN 978-80-903556-3-7.

⁶⁷ ANGLIE. *Sporting Events (Control of Alcohol etc.) Act 1985* [online]. 1985 [cit. 18. 3. 202]. Dostupné z: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1985/57/contents>.

1991 a obsahuje šest paragrafů se skutkovými podstatami trestných činů, jichž se diváci mohou dopustit na fotbalových stadionech. Jedná se například o vyhazování předmětů na hrací plochu nebo do částí hlediště, kde jsou přítomni diváci, dále účast na neslušném nebo rasistickém skandování během fotbalového utkání, a vniknutí na hrací plochu nebo na plochu přiléhající k hrací ploše, do které diváci přístup nemají.⁶⁸

Na *Zákon o fotbalové trestné činnosti* navazuje *Zákon o fotbalových výtržnostech* (The Football Disorder Act) z roku 2000, který zavádí nové trestné činy, na základě jejichž spáchání lze uložit trest zákaz vstupu na fotbalová utkání. Tímto zákonem se zakazuje nosit, držet a použít útočné a palné zbraně na fotbalových stadionech. Zakazuje se také držení nebo použití světlic a dělobuchů, přičemž již samotný pokus o vnesení na stadion je trestný.

Ačkoliv je Anglie kladně hodnocena za množství přijatých zákonů na úseku diváckého násilí, tak v oblasti sociální prevence jsou na tom jiné evropské země mnohem lépe. Sociální prevencí se od roku 1990 věnuje největší fanouškovská organizace *Football Supporters' Federation*, která má dnes okolo 150 000 členů. Její činnost spočívá v zajišťování právního poradenství svým fanouškům v zahraničí a dále v komunikaci s britskými konzuláty.⁶⁹ Poskytuje také informace na svých webových stránkách, například ohledně prodejních míst vstupenek, o městech, ve kterých se fotbalové utkání koná, o jednotlivých stadionech a jejich bezpečnostních opatření, včetně ohlasů z předešlých utkání.

Prevencí se věnují i samotné fotbalové kluby, na které také bývá přenesena odpovědnost za divácké násilí. Kluby se snaží vybavit své stadiony tak, aby na nich k žádnému protiprávnímu jednání nedocházelo. To je zajištěno převážně místy k sezení ve všech sektorech a rovněž moderním kamerovým systémem. O bezpečnost na tribunách se starají kvalitně vyškoleni stewardi, kteří velmi dobře znají svá práva a povinnosti, a mají přehled i o jednotlivých fanoušcích.⁷⁰

Prevence fotbalových klubů spočívá i v tom, že celoroční vstupenky vydávají na jméno a jejich držitel tak má vymezené konkrétní sedadlo, čímž tento systém pomáhá

⁶⁸ COUFALOVÁ, B., PINKAVA, J., POCHYLÁ, V. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014. s. 137. ISBN 978-80-87576-88-5.

⁶⁹ SMOLÍK, J. *Fotbalové chuligánství: "Historie, teorie a politizace fenoménu"*. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý – vydavatelství a nakladatelství, 2008. s. 227. ISBN 978-80-903556-3-7.

⁷⁰ MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M. *Fotbaloví chuligáni: Evropská dimenze subkultury*. Brno: Barrister & Principal, 2004. s. 63. ISBN 80-903333-0-3.

v lepší identifikaci fanoušků v určitých sektorech. Pokud se držitel celoroční vstupenky jakkoli na stadionu proviní, klub mu může další vstupy na stadion zakázat.

Fotbalové kluby se podílejí i na výše uvedené sociální prevenci tím, že pořádají tzv. komunitní programy v podobě různých fotbalových turnajů pro děti a mládež, kterým tak umožňují proniknout do zákulisí klubů a poznat i jejich jednotlivé hráče. Hlavní myšlenkou pořádání turnajů je, že chtějí u dětí zvýšit zájem o fotbal a celkově je motivovat ke sportování. Jejich cílovou skupinou jsou převážně děti ze sociálně vyloučených lokalit nebo děti se špatným prospěchem ve škole, protože u nich je větší pravděpodobnost, že by mohly časem inklinovat k chuligánským skupinám.

6.2.2 Německo

Německo patří mezi země, která má také bohaté zkušenosti s násilím a vandalstvím na fotbalových stadionech, i když ne takové jako v Anglii. Fotbalové chuligánství se v Německu začalo poprvé objevovat v 70. letech minulého století, přičemž jeho největší rozmach byl koncem 80. a začátkem 90. let. Nejčastěji se projevovalo fyzickými potyčkami mezi chuligánskými skupinami, obzvláště s těmi zahraničními. Německé chuligánské skupiny byly často krajně pravicově orientované, proto se boj s chuligány stal důležitý i pro prevenci vzniku pravicového extremismu.⁷¹

Na základě těchto skutečností byla v Německu zpracována základní legislativní norma *Národní koncept pro sport a bezpečnost* (Nationales Konzept Sport und Sicherheit), která vstoupila v platnost v roce 1993. Tento právní předpis upravuje bezpečnost na fotbalových stadionech. Řídí se jím *Národní výbor pro sport a bezpečnost*, který podle něj řeší problematiku v oblasti návštěvních řádů stadionů, činnosti pořadatelské služby a práce s fanoušky v rámci sociální prevence.

V jeho kompetenci je i řešení problematiky v oblasti zákazů vstupu na stadiony, který může být uložen buď v rámci konkrétního klubu nebo na všechny stadiony v rámci celé německé fotbalové ligy. Lze jej uložit až na 60 měsíců za opakované protiprávní jednání fyzické osobě, která v souvislosti s konáním fotbalových zápasů někomu ublíží na zdraví, způsobí škodu na majetku nebo poruší zákaz o zbraních či výbušninách.

⁷¹ SMOLÍK, J. *Fotbalové chuligánství: "Historie, teorie a politizace fenoménu"*. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý – vydavatelství a nakladatelství, 2008. s. 81-82. ISBN 978-80-903556-3-7.

Na činnost *Národního konceptu pro sport a bezpečnost* navazuje *Centrální informační středisko pro sportovní aktivity* (Zentrale Informationsstelle Sporteinsätze), které zavedlo centrální registr chuligánů. V něm eviduje veškeré informace o dříve potrestaných pachatelích a o rizikových fanoušcích. Získané informace poté vyměňuje s ostatními evropskými zeměmi.

Národní výbor pro sport a bezpečnost klade velký důraz na to, aby fotbalové stadiony splňovaly přísná kritéria z hlediska bezpečnosti. Jsou předepsány různé stavební požadavky jako například, že hlediště od hrací plochy musí být odděleno plotem určité výšky. Předepsané rozměry jsou stanoveny i únikové cesty. Vstupní brány musí odolat náporu davu nebo vstupy do jednotlivých sektorů být situovány tak, aby návštěvníci do nich mohli vcházet jednotlivě a za sebou.

Ke zvýšení bezpečnosti je na německých stadionech zakázáno používání jakékoliv pyrotechniky. Prodej alkoholu však nijak omezen není, je na rozhodnutí jednotlivých klubů, zda na svých stadionech prodej alkoholu umožní. Na bezpečnost při fotbalových utkání dohlíží na stadionech pořadatelská služba. V okolí stadionů na bezpečnost dohlíží příslušníci Spolkové policie Německo (Bundespolizei Deutschland), společně se svými kolegy z Antikonfliktního týmu, který v Německu vznikl v roce 2005. Antikonfliktní tým představuje určitého prostředníka mezi policií a fanoušky, přičemž se zabývá převážně prevencí.

V době mimo konání fotbalových zápasů se fanouškům věnují tzv. fanprojekty, které spadají do sociální prevence. Zřídil je Národní koncept pro sport a bezpečnost a jejich fungování zajišťuje *Koordinační úřad fanprojektů* (Koordinationsstelle Fanprojekte). K cílům těchto fanprojektů patří zejména omezit násilí formou preventivní práce s mladými fanoušky, které učí nenásilnému řešení konfliktů. Zároveň se snaží potlačovat jejich případnou extrémistickou orientaci a také zvyšovat jejich sebedůvěru k začlenění do skupin vrstevníků. Za tímto účelem jsou pořádány různé srazy, vzdělávací pobyty, semináře ve školách či nabízeny volnočasové aktivity v podobě sportování.

6.2.3 Polsko

V Polsku došlo k prudkému nárůstu případů diváckého násilí v 90. letech minulého století, které si nezřídka vyžádaly vážná zranění i oběti na životech.⁷² Vzhledem

⁷² MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M. *Fotbaloví chuligáni: Evropská dimenze subkultury*. Brno: Barrister & Principal, 2004. s. 95. ISBN 80-903333-0-3.

ke své agresivitě a četnosti výtržností během konání fotbalových zápasů jsou polští fotbaloví chuligáni označováni za nástupce anglických *rowdies*. V Polsku se vytváření chuligánských skupin netýká jen fotbalových klubů z velkých měst nebo klubů hrajících nejvyšší soutěž. S početnými skupinami chuligánů se lze setkat i ve městech s pár tisíci obyvatel, které hrají 3. nebo až 4. nejvyšší tuzemskou soutěž.

Skutečnost, že je v Polsku chuligánská scéna natolik rozšířená, vyvolalo u vládních činitelů potřebu vydat právní úpravu, která by dostatečně efektivně proti diváckému násilí bojovala. Za tímto účelem byl v roce 2009 vydán právní předpis *Zákon o bezpečnosti hromadných akcí* (Ustawa o bezpieczeństwie imprez masowych).⁷³ Tento zákon, už podle svého názvu, upravuje povinnosti, které jsou nezbytné k zajištění bezpečnosti na hromadných akcích. Zároveň stanovuje pořadatelům hromadných akcí s návštěvností vyšší jak 1 000 osob, za jakých podmínek jsou odpovědni za škody způsobené v souvislosti s konáním takových akcí.

Podle *Zákona o bezpečnosti hromadných akcí* má Polský fotbalový svaz (Polski związek piłki nożnej), jakožto pořadatel fotbalových utkání, povinnost zajistit identifikaci všech návštěvníků, kteří se účastní fotbalových utkání první až třetí nejvyšší soutěže v Polsku. Takový způsob značně usnadňuje kontrolu dodržování trestu zákazu vstupu na sportovní akce. Za tímto účelem byl vytvořen Centrální systém identifikace účastníků fotbalových utkání a návštěvníkům fotbalových utkání byly vydávány magnetické registrační karty, které obsahují jejich fotografie s osobními údaji.

Zákon o bezpečnosti hromadných akcí dále vymezuje protiprávní jednání, ke kterým při hromadných sportovních akcích může dojít. Definiuje protiprávní jednání, kterých se mohou dopustit nejen návštěvníci sportovních akcí, ale i členové bezpečnostních služeb a agentur.

Protiprávní je na hromadné akce vnášet zbraně, výbušniny, pyrotechnické výrobky a jiné požárně nebezpečné materiály. Zakázáno je také používat části oděvů za účelem znemožnění nebo podstatného ztížení identifikace osoby, stejně tak je zakázáno se zdržovat v jiném sektoru, než který je uveden na vstupence, nebo v místech, která nejsou určena pro veřejnost.

⁷³ POLSKO. *Ustawa z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych* [online]. 2009 [cit. 19. 3. 2024]. Dostupné na: <http://isap.sejm.gov.pl/>.

Další protiprávní jednání, většinou násilného nebo majetkového charakteru, kterých se pachatel může dopustit také v souvislosti s diváckým násilím, jsou uvedena v polském trestním zákoníku. V polském zákoně o přestupcích jsou rovněž definovány přestupky, které mají přímou spojitost s konáním sportovních akcí.

Podle tohoto zákona je za přestupek považováno například jednání toho, kdo má na veřejném místě nůž, mačetu nebo jiný podobně nebezpečný předmět a okolnosti jeho držení nasvědčují úmyslu použít jej za účelem spáchání trestného činu. Přestupkem je i jednání toho, kdo má jako účastník cesty organizované skupiny účastníků hromadné sportovní akce u sebe pyrotechnické výrobky nebo věci uvedené výše.⁷⁴

6.2.4 Slovensko

Na Slovensku pojem “divácké násilí” není zakotven v žádném právním předpise. V návrhu *Koncepce boje proti diváckému násilí pro roky 2012 - 2015* je za divácké násilí považována skupinová fyzická útočná aktivita, které probíhá v souvislosti se společenskou událostí. Jsou to aktivity, které způsobují újmu na zdraví nebo škodu na majetku, a narušují veřejný pořádek.

Negativní projevy fotbalových fanoušku na tribunách jsou uvedeny ve *Směrnici pro hodnocení fair play v podmínkách Slovenského fotbalového svazu z roku 2016*. Za negativní projevy diváků jsou brány například fyzické střety na stadionu i před ním, vyhazování předmětů na hrací plochu, používání a házení pyrotechniky, zakrývání si tváře za účelem znemožnění identifikace osoby, překonání bezpečnostních opatření nebo vběhnutí diváka na hrací plochu.⁷⁵

Za porušování směrnic Slovenského fotbalového svazu lze provinilci uložit zákaz vstupu na stadion až na 24 měsíců, což upravuje předpis *Disciplinární pořádek Slovenského fotbalového svazu z roku 2021*.⁷⁶ Při opakovaném porušení směrnic ze strany vlastních fanoušků, lze uložit trest i klubu, a to v podobě odehrání utkání bez diváků nebo jeho odehrání na neutrálním hřišti.

⁷⁴ POLSKO. *Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń* [online]. 1971 [cit. 19. 3. 2024]. Dostupné z: <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19710120114/U/D19710114Lj.pdf>.

⁷⁵ SLOVENSKO. *Smernica pre hodnotenie fair play v podmienkach Slovenského futbalového zväzu z 24. mája 2016* [online]. Slovenský futbalový zväz. 2016 [cit. 20. 4. 2024]. Dostupné z: <https://mediamanager.sportnet.online/media/csm/f/u/t/futbalsfz.sk/ba/8f/ba8f7c59-550a-43c4-bd32-652ae7383c1f.pdf>.

⁷⁶ SLOVENSKO. *Disciplinarny poriadok Slovenského futbalového zväzu* [online]. 2021 [cit. 20. 4. 2024]. Dostupné z: <https://mediamanager.sportnet.online/media/pages/f/futbalsfz.sk/2019/08/132b9cc6-d0f6-42a8-8d29-ac871ac401e9.pdf>.

Tresné činy, které lze spáchat v souvislosti s diváckým násilím, jsou upraveny v zákoně č. 300/2005 Z. z., *Trestný zákon*. Přestupková jednání kromě zákona č. 372/1990 Zb., *o priestupkoch*, postihuje také zákon číslo 1/2014 Z. z., *o organizování verejných športových podujatí* (Zákon o organizování sportovních akcí). Za přestupky podle tohoto zákona lze uložit pokutu až do výše 1 500 eur. V případě, že byl přestupek spáchán v průběhu konání rizikové akce, hrozí pachateli pokuta až 3 000 eur.⁷⁷

Zákon o organizování sportovních akcí upravuje také tzv. adresný ticketing, tedy prodávání vstupenek na jméno, se kterými je možný vstup na stadion po předložení občanských průkazů se jmény, jež se shodují se jmény na vstupenkách. Adresný ticketing se zavádí u rizikových zápasů a ukládá pořadatelům povinnost, aby zajistili, že vstupenky pro příznivce hostujícího týmu budou vystaveny pouze na jméno. Tito příznivci se na stadion dostanou až po ověření, že jejich totožnost odpovídá údajům na vstupence. To vychází z předpokladu, že k protiprávnímu jednání dochází nejčastěji právě v sektoru hostů a zákonodárci argumentují tím, že podobná úprava existuje také v jiných evropských zemích.⁷⁸

Slovenská republika si uvědomuje závažnost fotbalové chuligánství, proto každé čtyři roky vyhotovuje *Koncepci boje proti diváckému násilí*, kterým si stanovuje prioritní cíle k minimalizaci diváckého násilí.

V této koncepci klade důraz na personální a technické zabezpečení policie (Policajný zbor Slovenskej republiky) v podobě navýšení počtu příslušníků na útvary, které se věnují diváckému násilí. Těmto policistům chce následně poskytnout technické vybavení pro efektivnější dokumentaci protiprávního jednání pachatelů. Podle dané koncepce je jedním z možných řešení tohoto problému zřízení Antikonfliktního týmu po vzoru České republiky.

Autoři této koncepce si také uvědomují, že ne všechny fotbalové stadiony splňují bezpečnostní požadavky, co se týče jejich stavebních úprav, ale i požadavky ke zvládnutí základní úlohy organizátorů, kteří pořádají sportovní utkání. Proto navrhuje se zabývat

⁷⁷ SLOVENSKO. NÁRODNÁ RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Zákon zo 4. decembra 2013 o organizovaní verejných športových podujatí a o zmene a doplnení niektorých zákonov*, Zbierka zákonov č. 1/2014 [online]. 2014 [cit. 21. 3. 2024]. Dostupné z: www.zbierka.sk/sk/predpisy/1-2014-z-z-p-35565.pdf.

⁷⁸ SLOVENSKO. VLÁDA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Dôvodová správa k zákonu č. 1/2014 Z. z., o organizovaní verejných športových podujatí a o zmene a doplnení niektorých zákonov*, [online]. 2013 [cit. 21. 3. 2024]. Dostupné z: https://www.swimmsvk.sk/sites/default/files/download/p7_dovodova_sprava_k_zakonu_c_1_2014.pdf.

otázkou přítomnosti uniformovaných složek policejního sboru přímo na stadionech během konání fotbalových střetnutí.

Pro účinný boj proti diváckému násilí si Slovensko stanovilo větší spolupráci s orgány státní správy a samosprávy, rovněž se vzdělávacími institucemi při poskytování důležitých odborných informací ohledně prevence kriminality. Dále s nestátními organizacemi ohledně organizování a uspořádání odborných i veřejných přednášek, diskuzí, seminářů a vzdělávacích programů. Neopomíjí ani důležitost spolupráce s mezinárodními institucemi, které se zabývají bojem a eliminací diváckého násilí v zahraničí.⁷⁹

6.2.5 Česká republika

V České republice k projevům diváckého násilí nedochází tak často jako například v Polsku nebo dříve v Anglii a v Německu. Pokud k nim přeci jen dojde, tak mnohdy nebývají natolik závažná, aby o nich média informovala veřejnost. I přesto se jedná o závažný společenský problém, který je potřeba účinně potlačovat a mírnit jeho projevy.

Na zajišťování bezpečnosti na fotbalových stadionech se v České republice podílí více subjektů. Doposud však nebyl českými zákonodárci vytvořen žádný „speciální“ zákon, který by bezpečnost na stadionech upravoval. Současná právní úprava umožňuje potrestat projevy diváckého násilí dvěma způsoby. Jedním z nich je uložení sankce za porušení povinností nebo pravidel stanovených soukromými subjekty, přičemž se například může jednat o porušení návštěvního řádu určitého sportovního stadionu. Druhý způsob potrestání pak spadá do oblasti trestněprávní, neboť jednání pachatele naplňuje znaky trestného činu nebo přestupku.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ani zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, neobsahují názvy trestných činů nebo přestupků, které by se vyloženě týkaly protiprávních jednání spojených s diváckým násilím na sportovních akcích. Pouze u trestného činu výtržnictví podle § 385 trestního zákoníku je v jeho skutkové podstatě zakotven pojem „sportovní utkání“, v jehož průběhu lze daný trestný čin spáchat.

⁷⁹ SLOVENSKO. *Koncepcia boja proti diváckemu násiliu* [online]. 2022 [cit. 21. 3. 2024]. Dostupné z: <https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.ucps.sk%2Fsubory%2Fkoncopia.doc&wdOrigin=BROWSELINK>.

Od roku 2010 trestní zákoník obsahuje ustanovení o možnosti uložení tzv. alternativního trestu „zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce“, kterým lze odsouzenému uložit až na 10 let. Provádět kontroly dodržování tohoto trestu měla původně Probační a mediační služba (PMS), avšak později se ukázalo, že z kapacitních důvodů i časové náročnosti není schopna kontroly provádět sama, jelikož sportovní utkání se konají především ve večerních hodinách a o víkendech.

Po vzoru Anglie se tak odsouzený v době konání zápasu musí hlásit na policejních odděleních. V případě, že se na policejní oddělení nedostaví, informuje o tom policie probačního úředníka, který poté rozhodne, jak bude toto porušení postihnuto. Pracovníci PMS také vytvoří s odsouzeným probační plán, který mu ukládá povinnost účastnit se programů sociálního výcviku nebo psychologického poradenství za účelem nápravy jeho chování.⁸⁰

Důležitým předpisem v boji proti diváckému násilí je také koncepce *Návrhy opatření k řešení problematiky diváckého násilí*, která je od roku 2009 vydávána Ministerstvem vnitra České republiky (MVČR). V této koncepci bylo navrženo, aby byla odpovědnost za problémy na sportovních utkáních přenesena na jednotlivé kluby, jakožto pořadatele těchto akcí.⁸¹

Následně tak vznikla dohoda mezi Policií ČR a Fotbalovou asociací České republiky (FAČR), podle níž jsou vlastníci sportovních zařízení, nebo jeho provozovatelé, povinni pro bezpečnost osob a majetku ve sportovním zařízení, přijmout potřebná opatření k zajištění pořádku a zveřejnit návštěvní řád, který definuje pravidla pro vstup na stadion a úkoly pořadatelské služby.⁸²

Až pokud nedokáží sami zajistit bezpečnost při fotbalovém utkání a nadále trvá závažné ohrožení osob a majetku, jsou povinni zápas přerušit a požádat o pomoc Policii ČR. Před touto dohodou s FAČR docházelo k situacím, kdy pořadatelé v podstatě rezignovali na zajištění bezpečnosti na fotbalových stadionech a tuto činnost ponechali na Policii ČR, která se na stadionech ještě vyskytovala. Policie ČR v současné době při

⁸⁰ ČESKO. PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA. *Probační dohled* [online]. PMS, 2024 [cit. 22. 3. 2024]. Dostupné z: https://www.pmscr.cz/wp-content/uploads/2021/06/el_letak_probacnidohled_svisly.pdf.

⁸¹ COUFALOVÁ, B., PINKAVA, J., POCHYLÁ, V. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014. s. 123. ISBN 978-80-87576-88-5.

⁸² ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA. *Zpráva o situaci v oblasti diváckého násilí, dopadu koncepce v praxi a návrzích dalších opatření* [online]. MVČR, 2010 [cit. 22. 3. 2024]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/gdpr/docDetail.aspx?docid=21549310&doctype=ART>.

konání fotbalových zápasů už jen zajišťuje doprovody fanoušků na stadion, které probíhají jak v dopravních prostředcích, tak v ulicích měst.

Policie na základě jiné uzavřené dohody s FAČR a Ligovou fotbalovou asociací (LFA) spolupracuje od roku 2017 také se zástupci jednotlivých klubů a s bezpečnostními pracovníky FAČR. Těm předkládá zprávy o rizikovitosti plánovaných utkání a také jim předává informace, které mohou vést k předcházení diváckého násilí. Na základě zjištěného počtu rizikových fanoušků, kteří se daného utkání hodlají zúčastnit, a také na základě vyhodnocení minulých opatření či některých dalších kritérií, stanoví rizikovitost daného fotbalového utkání. Rizikovitost utkání je vyhodnocena ve třech úrovních a to nerizikové, rizikové a vysoce rizikové.⁸³

FAČR a LFA se touto dohodou Policii ČR zavázala, že fotbalové stadiony I. a II. nejvyšší soutěže budou disponovat bezpečnostním kamerovým systémem k monitorování diváckých sektorů za účelem snadnějšího ztotožnění pachatelů. Dále stadiony musejí splňovat přísná bezpečnostní stavební kritéria, mezi něž patří i disponování vhodnými prostory pro parkování vozidel policejních vozidel. Stejně tak musejí disponovat vstupy pro zajištění rychlého a bezproblémového přístupu na tribuny pořádkovým jednotkám za účelem provedení zákroku za pořadatelskou službu, která jej není schopna provést sama.

Podle manuálu *Bezpečí na sportovních utkáních*, vytvořeného MVČR, je bezpečnostní služba oprávněna omezit na svobodě diváky, kteří jsou přistiženi při jednání, jež naplňují znaky trestného činu, a tyto diváky následně předat policii. Současně je pořadatelská služba povinna provést kontrolu přicházejících diváků a odepřít jim vstup na stadion, pokud disponují předměty, které jsou způsobilé ohrozit bezpečnost a pořádek na stadionu. Pořadatelská služba je zároveň povinna předcházet situacím ohrožujícím veřejný pořádek a hlídat, aby nedošlo k promíchání rizikových fanoušků soupeřících týmů v rámci jednoho sektoru. V případě zjištění možného protiprávního jednání je povinna takové informace poskytnout policii.⁸⁴

Sociální prevenci v souvislosti s diváckým násilím zajišťuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky (MŠMT ČR) a Ministerstvo vnitra ČR,

⁸³ ČESKO. *Dohoda o spolupráci k zajišťování bezpečnosti a pořádku při fotbalových utkáních z 21. března 2017* [online]. Ligová fotbalová asociace, 2017 [cit. 22. 4. 2024]. Dostupné z: <https://www.fotbal.cz/facr/dohoda-o-spolupraci-facr-lfa-a-pcr/a5127>.

⁸⁴ ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA. *Bezpečí na sportovních utkáních - Manuál pro fotbalové kluby* [online]. MVČR, 2008 [cit. 22. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/ministerstvo-vnitra-predstavilo-manual-pro-fotbalove-kluby.aspx>.

a to na základě *Dohody o zřízení koordináční komise* mezi těmito ministerstvy. Cílem této dohody je spolupráce s občanskými sdruženími zejména v oblasti tělovýchovy a sportu a dále spolupráce s hromadnými sdělovacími prostředky za účelem eliminace diváckého násilí. Rovněž se podílí na preventivní, výchovné, informační a pedagogické činnosti, přičemž podporuje i výzkumné programy, které mají za cíl eliminovat případy diváckého násilí.⁸⁵

6.3 Možná řešení k eliminaci diváckého násilí v České republice

I přes množství zavedených opatření za účelem eliminace diváckého násilí se tento problém na českých stadionech nadále objevuje. Dle policejních statistik naštěstí k němu nedochází tak často jako v minulých letech. Také jeho intenzita je nižší než dříve. Divácké násilí je však nadále závažný problém, který má mnoho příčin a vyžaduje komplexní přístup k jeho řešení. Ne všechna zavedená opatření jsou v praxi vhodně aplikována anebo natolik účinná, aby se divácké násilí dařilo úspěšně zvládat.

Bylo by asi naivní si myslet, že divácké násilí se podaří vymýtit úplně, neboť vždy se najde pár jedinců, kteří i přes řadu opatření se k diváckému násilí občas uchýlí. Některé subjekty, které se dané problematice věnují, by mohly pro snížení diváckého násilí udělat více, a to jak po stránce preventivní, tak hlavně represivní.

V níže uvedených částech této podkapitoly se proto autor zaměřil na jednotlivá opatření, která již jsou nebo mohla by být zavedena v České republice. Byl zhodnocen jejich přínos a účinnost na fotbalových stadionech ve srovnání s jinými evropskými zeměmi. V závěru byla autorem navržena možná řešení k efektivnějšímu potírání diváckého násilí a obecně fotbalového chuligánství.

6.3.1 Legislativa

Na základě informací, které v průběhu zpracování bakalářské práce autor získal, dospěl k názoru, že současná právní úprava je v České republice dostatečná a není potřeba přijímat nové zákony, které by se týkaly primárně fotbalového chuligánství, jak je tomu v Anglii nebo v Německu.

⁸⁵ ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA. *Návrh systémového přístupu k péči o dětské a mladistvé delikventy - Rozbor situace v oblasti péče o delikventní mládež* [online]. MVČR, 2024 [cit. 22. 3. 2024]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/npo/clanek/navrh-systemoveho-pristupu-k-peci-o-detske-a-mladistve-delikventy-rozbor-situace-v-oblasti-pecce-o-delikventi-mladez.aspx>.

Český trestní zákoník, stejně jako zákon o přestupcích, obsahuje dostatečné skutkové podstaty trestných činů a přestupků, které dopadají na jednotlivé formy diváckého násilí. Vhodné by však zřejmě bylo po vzoru Německa považovat za přestupek pokus pronést pyrotechniku na fotbalové stadiony, stejně tak jako pouhé držení pyrotechniky během konání fotbalových utkání.

Dodržování předpisů by však mělo být důsledněji vyžadováno a policií dokumentováno. Není výjimkou, že v mnoha případech fyzických napadení v okolí fotbalových stadionů policie proti výtržníkům sice zakročí, ale jejich protiprávní jednání už nijak nedokumentuje, anebo z důvodu usnadnění práce, jej dokumentuje jen jako přestupky, které vyřeší uložením příkazu na místě v podobě blokové pokuty.

Postihy za trestné činy, které jsou spáchané v souvislosti s diváckým násilím, by měly být podle autora mínění přísnější, aby fotbalové fanoušky od páchání takového jednání byly schopné odradit. Pachatelé těchto trestných činů jsou většinou mladí muži ve věku okolo 20 let, plní sebevědomí, avšak navzdory tomu mnozí z nich bydlí ještě se svými rodiči, proto by uložení nepodmíněného trestu v délce trvání několika měsíců, mohlo být považováno za citelný zásah do jejich komfortních zón a nejspíš by se do budoucna recidivy vyvarovali. V dnešní době české soudnictví upřednostňuje ukládání peněžitých nebo tzv. alternativních trestů, případně trestů odnětí svobody s podmíněným odkladem, což dle názoru autora práce nemá takový odstrašující účinek jako hrozba uvěznění.

Uložené sankce fotbalovým chuligánům by měly být také více medializovány pro odstrašení potencionálních pachatelů. Většinou se však média zaměří pouze na probíhající výtržnosti, které sice komentují v negativním smyslu, ale o pachatelům uložených trestech již veřejnost nijak neinformují.

6.3.2 Vstupní kontroly na stadiony a práce pořadatelské služby

Vstupní kontroly na stadiony jsou v gesci pořadatelské služby, jejíž členové dříve bývali seniorského věku nebo čerství absolventi škol, kteří nebyli natolik fyzicky zdatní, aby čelili agresivnímu jednání rozvášněných chuligánů. Poslední dobou jsou však bezpečnostními agenturami najímány osoby, které jsou na tom s fyzickou kondicí mnohem lépe a podle zkušeností autora se mnozí z nich věnují i bojovým sportům.

Avšak i mezi členy pořadatelské služby se ale občas objeví i agresivní a frustrovaní jedinci, kteří namísto předcházení vniku násilí jej sami vyvolávají nebo eskalují, i když pro to nemají reálný důvod. Bezpečnostní agentury by proto měly být ve výběru svých zaměstnanců důslednější.

Hlavně by se mělo dbát na to, aby tito zaměstnanci byli důkladně školeni a měli alespoň částečné povědomí nejen o svých právech, ale i právech a povinnostech osob, které před vstupem na stadion kontrolují. Není možné, aby pořadatelé po fanoušcích chtěli, aby tito něco konali nebo strpěli, bez toho, aniž by se jejich jednání opíralo o platnou legislativu.

Členové bezpečnostních agentur a pořadatelské služby by měli kontroly u vstupu provádět důsledněji, aby se zamezilo vnesení pyrotechniky a dalších nebezpečných věcí na stadion.

6.3.3 Adresný ticketing a karta fanouška

Jedním z vhodných způsobů předcházení diváckého násilí a vandalismu na fotbalových stadionech je zavedení adresného ticketingu nebo zřízení fanouškovských karet, prostřednictvím kterých by bylo možné kupovat vstupenky na jméno konkrétní osoby.

Přínosem adresného ticketingu je skutečnost, že klub získá přehled o všech jménech diváků, kteří navštíví konkrétní fotbalové utkání. Navíc pokud jsou vstupenky na jméno vydávány do konkrétních sektorů a na konkrétní očíslovaná sedadla, může to v případě vzniku protiprávního jednání na tribunách výrazně usnadnit identifikaci pachatele.

V sektorech vlajkonošů fotbaloví fanoušci i přes výskyt sedadel převážně stojí. Tribuny zaplňují podle toho, kde je zrovna volné místo nebo podle předpokládaného stání bubeníků a speakrů, kteří bývají zpravidla uprostřed sektoru.⁸⁶ To znamená, že i přes adresný ticketing by drtivá většina vlajkonošů nestála na místech, která by měla přímo vyznačena na vstupence.

Členové vedení fotbalového klub a potažmo policie by tak v případě vzniku protiprávního jednání v těchto sektorech sice znali jména konkrétních návštěvníků utkání,

⁸⁶ Speaker je mezi fotbalovými fanoušky označován ten, kdo skandující skupině předvolává pokřiky a chorály k povzbuzování hráčů na hřišti.

ale bylo by značně obtížné tato jména přiřadit k jednotlivým pachatelům, pokud tito nebudou zadrženi policií nebo pořadatelskou službou přímo na stadionu. Je však pravděpodobné, že mnohé návštěvníky fotbalových utkání může adresný ticketing od páchání protiprávního jednání odradit.

Nevýhodou může být i skutečnost, že při kontrolách vstupenek prodávaných prostřednictvím adresného ticketingu mohou u vstupů na stadion vznikat konfliktní situace mezi diváky a členy pořadatelské služby, pokud tyto kontroly nebudou probíhat dostatečně rychle.

S adresným ticketingem kromě rizikových fanoušků nemusejí souhlasit velké skupiny návštěvníků, které nemají s fotbalovým chuligánstvím nic společného. Neochota sdělit své kontaktní údaje může vést k tomu, že budou návštěvy fotbalových utkání bojkotovat, což může mít dopad pro fotbalové kluby v podobě ztráty příjmů z prodeje vstupenek. S ohledem na uvedené je autor toho názoru, že adresný ticketing by měl být zaveden pouze u rizikových nebo vysoce rizikových utkání, u kterých lze obecně očekávat zvýšený zájem diváků a je předpoklad, že fotbalové tribuny se zaplní i po případném bojkotu návštěvy některé ze skupin fanoušků.

6.3.4 Kamerový systém

Instalace kamerových systémů na stadionech, které pořizují kvalitní záznamy, může mít velký podíl na objasňování protiprávních jednání fotbalových chuligánů. Zdaleka ne všechny kamerové systémy na českých stadionech jsou na takové úrovni jako v Německu nebo v Anglii, ale poslední dobou dle zkušenosti autora dochází i v tomto směru ke zlepšení.

Bezpečnostní kamery by měly být rozmístěny téměř do všech míst, která jsou přístupná veřejnosti. Tyto kamery by v průběhu konání fotbalového utkání mělo obsluhovat dostatečné množství osob, aby byl včas odhalen vznikající konflikt na tribunách nebo v útrobách stadionu. Za nezbytnou lze považovat i spolupráci s policií spočívající v bezodkladném poskytování vyžádaných kamerových záznamů.

Záběry z bezpečnostních kamer mohou představovat rozhodující důkazy v trestních řízeních s případnými fotbalovými výtržníky. Zároveň kamery jako takové působí preventivně, neboť fanoušci jsou si vědomi, že jejich chování je monitorováno, a tudíž se ve svých projevech krotí.

Kvalitní kamerový systém může být nápomocen při snaze o snížení četnosti incidentů, ke kterým na českých fotbalových stadionech dochází.

6.3.5 Sociální prevence a vliv médií

Navzdory závazkům, které České republice vyplývají z Evropské úmluvy k diváckému násilí Rady Evropy, Českomoravský fotbalový svaz nevyžaduje po klubech vytváření projektů a koncepcí, které by se věnovaly práci s fanoušky. V minulosti sice vzniklo několik fanprojektů, ale do povědomí veřejnosti se příliš nedostaly a záhy zanikly. Výjimkou byl projekt „*Fandíme slušně*“, jehož smysl spočíval v podpoře slušného fandění na fotbalových stadionech a snaze o odstranění výtržností ze stadionů. Důraz byl kladen také na výchovu a vzdělávání dětí k respektování ostatních návštěvníků na fotbalových zápasech.

Fotbalové kluby by měly být Českomoravským fotbalovým svazem více motivovány k pořádání různých setkání s fotbalovými fanoušky, například formou seminářů, přednášek nebo pořádání sportovních akcí, jak je tomu v Anglii nebo v Německu. Rovněž Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky by v oblasti sociální prevence mělo být v tomto směru více aktivnější.

V oblasti sociální prevence se mohou výrazně uplatnit i různá média. Mnohá videa nebo fotky, které jsou prezentovány na sociálních sítích, jsou plná chuligánství nebo násilí jako takového, což může zejména u dětí vyvolat pocit, že se jedná o běžné chování, které je společností tolerováno. Z těchto videí se mohou mladiství naučit agresivnímu chování nebo se mohou stát vůči takovému jednání imunní.

Autor práce osobně nesouhlasí s cenzurou internetu, neboť svou úlohu by zde měli sehrát zejména rodiče dětí, kteří by se měli dětem více věnovat a vychovávat je k dodržování zásad slušného chování. Za součást tohoto působení na děti lze považovat i odpovídající kontrolu nad obsahem, k němuž se děti dostanou prostřednictvím svých mobilních telefonů.

Závěr

Divácké násilí je fenomén, který zasahuje do různých sfér společnosti a má potenciál negativně ovlivnit jednotlivce i kolektivní struktury. Lze se s ním v drtivé většině setkat u týmových sportů, nejčastěji ve spojitosti s fotbalem. S přibývajícimi násilnými incidenty na fotbalových stadionech v 90. letech minulého století došlo ke vzrůstu veřejného zájmu o divácké násilí. Na úrovni politické, mediální i akademické, se začalo řešit, jak tomuto negativnímu jevu zabránit.

Hlavním cílem bakalářské práce bylo podrobně přiblížit jev diváckého násilí a jeho konkrétní projevy a dále charakterizovat trestnou činnost páchanou v souvislosti s diváckým násilím. Za tímto účelem byl proveden krátký exkurz do historie vzniku diváckého násilí a bylo popsáno, jak se postupně vyvíjelo až do současnosti.

V souvislosti s diváckým násilím však nadále dochází k páchání různých trestných činů. Častým trestným činem je výtržnictví, které zpravidla bývá páčáno v souběhu s ublížením na zdraví. Autor práce se domnívá, že definice tohoto trestného činu, jak je uvedena v trestním zákoníku, je nejednoznačná a mohou vnikat výkladové problémy o tom, zda jednání pachatelů naplňuje v konkrétním případě znak „hrubé neslušnosti“. Podle jeho mínění není nutné v České republice přijímat „zvláštní“ zákon, který by se zvlášť věnoval diváckému násilí. Spíše by se přikláněl ke zpřísnění trestů, které jsou pachatelům trestných činů ukládány, neboť ty nejsou dle jeho názoru dostatečně odstrašující.

Za vedlejší cíl bakalářské práce bylo stanoveno identifikovat faktory, které přispívají ke vzniku páchání trestné činnosti během konání sportovních utkání. Významným faktorem je sociální identita vyplývající z členství osoby v určité sociální skupině, v daném případě ve skupině fotbalových chuligánů. Dalším faktorem je davové chování a jeho dynamika. Lidé se ve velkých skupinách mohou cítit anonymně a tím mnohdy ztrácí zábrany, což může vést ke sníženému uvědomění jejich jednání.

Důležitou roli hrají emoce a jejich vyvolávání ve stresujících situacích. Napětí a frustrace mohou vyústit ve vyšší pravděpodobnost násilných projevů, zejména pokud jsou tyto emoce zesíleny požitím alkoholu.

Nelze opomenout ani vliv sociokulturních faktorů, jako jsou stereotypy, předsudky a dlouhodobé společenské napětí. Nerovnosti, diskriminace a politické

konflikty mohou také přispívat k názorové nebo postojové polarizaci společnosti a vyvolávat agresivní reakce. Je důležité vzít v úvahu také roli médií a jejich vliv na formování chování diváků. Mediální obsah, který hlavně v internetovém prostředí, mnohdy schvaluje násilí a konflikty spojené s fotbalovým diváctvím, může agresivní chování učinit běžným a posilovat agresivní tendence u publika.

Dále se autor práce ve své práci zaměřil na kritické zhodnocení současných opatření proti diváckému násilí v České republice, přičemž se dobral zjištění, že důležitá je zejména edukace a osvěta. Vzdělávací programy zaměřené na problematiku násilí a konfliktů by měly být součástí školních osnov. Rovněž by měly být šířeny prostřednictvím médií a veřejných kampaní. Média by pak měla přebírat větší zodpovědnost za prezentaci násilných obsahů a zohledňovat jejich potenciální dopady na diváky.

Organizátoři sportovních akcí by zase měli realizovat opatření k prevenci násilí, zejména provádět dostatečnou kontrolní činnost u vstupů na fotbalové stadiony, čímž by se mělo zabránit vnášení pyrotechniky a dalších nebezpečných předmětů na stadiony. Vhodné by bylo také zavést prodej vstupenek formou tzv. adresného ticketingu, avšak s omezením jen na riziková či vysoce riziková utkání.

Celkově lze konstatovat, že snaha o eliminaci diváckého násilí není snadná, ale je nezbytná pro udržení bezpečnosti a stability ve společnosti. Pouze prostřednictvím koordinovaného úsilí a spolupráce různých aktérů lze dosáhnout pokroku ve snižování počtu nově vzniklých případů tohoto negativního jevu a vytvoření prostředí, které podporuje bezpečí a respekt uvnitř společnosti.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BANNON, J. *Fotbalová mise: Tajný mezi chuligány*. Šamorín: Zelený Kocúr, 2014. 286 s. ISBN 978-80-971534-5-8.
2. COUFALOVÁ, B., PINKAVA, J., POCHYLÁ, V. *Trestněprávní odpovědnost ve sportu*. Praha: Leges, 2014. 158 s. ISBN 978-80-87576-88-5.
3. HERCZEG, J. *Trestné činy z nenávisti*. Praha: ASPI, 2008. 260 s. ISBN 978-80-7357-311-9.
4. HLADÍK, J. *Společenské vědy v kostce: pro střední školy*. Praha: Fragment, 2004. 108 s. ISBN 80-7200-966-4.
5. JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. Praha: Leges, 2017. 976 s. ISBN 978-80-7502-236-3.
6. JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha: Leges, 2012. 1216 s. ISBN 978-80-87576-69-4.
7. KASAL, J. *Násilí na stadionech jako odraz kultury*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013. 219 s. ISBN 978-80-7435-362-8.
8. MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Brno: Barrister & Principal, 2003. 656 s. ISBN 80-86598-45-1.
9. MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M. *Fotbaloví chuligáni: Evropská dimenze subkultury*. Brno: Barrister & Principal, 2004. 183 s. ISBN 80-903333-0-3.
10. NIKL, J., VOLEVECKÝ, P. *Divácké násilí*. Policejní akademie České republiky. Katedra kriminologie. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. 63 s. ISBN 978-807251-249-2.
11. NOVOTNÝ, F. a kol. *Trestní zákoník 2010*. Praha. EUROUNION Praha, 2010. 838 s. ISBN 978-80-7317-084-4.
12. SLEPIČKA, P. *Divácká reflexe sportu*. Praha: Karolinum, 2010. 182 s. ISBN 978-80-246-1838-8.
13. SLEPIČKA, P., PEKÁREK, J. *Sportovní diváctví: rozbor negativních jevů na stadionech: prevence proti diváckým výstřelkům*. Praha: Olympia, 1990. 213 s. ISBN 80-7033-012-0.
14. SMOLÍK, J. *Fotbalové chuligánství: "Historie, teorie a politizace fenoménu"*. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý – vydavatelství a nakladatelství, 2008. 140 s. ISBN 978-80-903556-3-7.

15. ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2010. 1200 s. ISBN 978-80-7400-178-9.
16. ZÁMEK, D. *Hromadné narušení veřejného pořádku z pohledu Policie ČR*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. 197 s. ISBN 978-80-7380-429-9.

Elektronické zdroje

1. BLASCHKE, R. V. *Ultras, Hooligans, Hooltras?* [online]. 2007 [cit. 2. 2. 2024]. Dostupné z: <https://www.spiegel.de/sport/fussball/fankongress-ultras-hooligans-hooltras-a-488211.html>.
2. CNN. *Hillsborough Stadium Disaster Fast Facts* [online]. 2019 [cit. 27. 1. 2024]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2016/04/25/world/hillsborough-disaster-fast-facts/index.html>.
3. EUR-LEX. *Usnesení Rady o aktualizované příručce s doporučeními pro mezinárodní policejní spolupráci a opatřeními k předcházení násilí a výtržnostem a jejich zvládnutí při mezinárodních fotbalových zápasech, které se týkají alespoň jednoho členského státu (2016/C 444/01)* [online]. 2016 [cit. 10. 3. 2024]. Dostupné z: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016G1129\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016G1129(01)).
4. IDNES. *Kde se vzali hooligans* [online]. 2011 [cit. 1. 2. 2024]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/xman/styl/kde-se-vzali-hooligans.A110812_154437_xman-styl_fro.
5. SUPPORTERS. *Britská nemoc – Československo před rokem 1989* [online]. 2012 [cit. 10. 1. 2024]. Dostupné z: <https://www.supporters.cz/clanek/britska-nemoc-ceskoslovensko-pred-rokem-1989/3860.html>.
6. SUPPORTERS. *Svatební den fanouška Ritchie s inzultací rozhodčího a kontumací - Promiňte mi to, já byl vožralej jako kráva...* [online]. 2022 [cit. 12. 1. 2024]. Dostupné z: <https://www.supporters.cz/clanek/zpet-v-case-svatebni-den-s-inzultaci-a-kontumaci/9413.html>.
7. UEFA. *What UEFA does?* [online]. 2019 [cit. 10. 3. 2024]. Dostupné z: <https://www.uefa.com/insideuefa/about-uefa/what-uefa-does/>.

Legislativní dokumenty

1. ANGLIE. *Sporting Events (Control of Alcohol etc.) Act 1985* [online]. 1985 [cit. 18. 3. 2024]. Dostupné z: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1985/57/contents>.

2. ČESKO. *Dohoda o spolupráci k zajišťování bezpečnosti a pořádku při fotbalových utkáních z 21. března 2017* [online]. Ligová fotbalová asociace, 2017 [cit. 22. 4. 2024]. Dostupné z: <https://www.fotbal.cz/facr/dohoda-o-spolupraci-facr-lfa-a-pcr/a5127>.
3. ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA. *Bezpečí na sportovních utkáních - Manuál pro fotbalové kluby* [online]. MVČR, 2008 [cit. 22. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/ministerstvo-vnitra-predstavilo-manual-pro-fotbalove-kluby.aspx>.
4. ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA. *Návrh systémového přístupu k péči o dětské a mladistvé delikventy - Rozbor situace v oblasti péče o delikventní mládež* [online]. MVČR, 2024 [cit. 22. 3. 2024]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/npo/clanek/navrh-systemoveho-pristupu-k-peci-o-detske-a-mladistve-delikventy-rozbor-situace-v-oblasti-pece-o-delikventi-mladez.aspx>.
5. ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA. *Zpráva o situaci v oblasti diváckého násilí, dopadu koncepce v praxi a návrzích dalších opatření*. [online]. MVČR, 2010. s. 2 [cit. 10. 1. 2024]. Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-situaci-v-oblasti-divackeho-nasili-pdf.aspx.
6. ČESKO. PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA. *Probační dohled* [online]. PMS, 2024 [cit. 22. 3. 2024]. Dostupné z: https://www.pmscr.cz/wp-content/uploads/2021/06/el_letak_probacnidohled_svisly.pdf.
7. POLSKO. *Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń* [online]. 1971 [cit. 19. 3. 2024]. Dostupné z: <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19710120114/U/D19710114Lj.pdf>.
8. POLSKO. *Ustawa z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych* [online]. 2009 [cit. 19. 3. 2024]. Dostupné na: <http://isap.sejm.gov.pl/>.
- 9.
10. SLOVENSKO. *Disciplinarny poriadok Slovenského futbalového zväzu* [online]. 2021 [cit. 20. 4. 2024]. Dostupné z: <https://mediamanager.sportnet.online/media/pages/f/futbalsfz.sk/2019/08/132b9cc6-d0f6-42a8-8d29-ac871ac401e9.pdf>.
11. SLOVENSKO. *Koncepcia boja proti diváckemu násiliu* [online]. 2022 [cit. 21. 3. 2024]. Dostupné z: <https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.ucps.sk%2Fsubory%2Fkonceptia.doc&wdOrigin=BROWSELINK>.

12. SLOVENSKO. NÁRODNÁ RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Zákon zo 4. decembra 2013 o organizovaní verejných športových podujatí a o zmene a doplnení niektorých zákonov*, Zbierka zákonov č. 1/2014 [online]. 2014 [cit. 21. 3. 2024]. Dostupné z: www.zbierka.sk/sk/predpisy/1-2014-z-z.p-35565.pdf.
13. SLOVENSKO. *Smernica pre hodnotenie fair play v podmienkach Slovenského futbalového zväzu z 24. mája 2016* [online]. Slovenský futbalový zväz. 2016 [cit. 20. 4. 2024]. Dostupné z: <https://mediamanager.sportnet.online/media/csm/f/u/t/futbalsfz.sk/ba/8f/ba8f7c59-550a-43c4-bd32-652ae7383c1f.pdf>.
14. SLOVENSKO. VLÁDA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Dôvodová správa k zákonu č. 1/2014 Z. z., o organizovaní verejných športových podujatí a o zmene a doplnení niektorých zákonov*, [online]. 2013 [cit. 21. 3. 2024]. Dostupné z: https://www.swimmsvk.sk/sites/default/files/download/p7_dovodova_sprava_k_zakonu_c._1_2014.pdf.

Seznam zkratek

FAČR – Fotbalová asociace České republiky

LFA – Ligová fotbalová asociace

MŠMT ČR – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky

MVČR – Ministerstvo vnitra České republiky

PMEZ – Pohár mistrů evropských zemí

PMS – Probační a mediační služba